

IDRIJSKI RAZGLEDI

Tudi v Idriji rastejo novi stanovanjski bloki

Foto: Mestni

IDRIJSKI RAZGLEDI

»Teater« — v Idriji prvo zidano gledališče na Slovenskem iz časov Marije Terezije, ki sedaj služi za kino

Foto: Mestni muzej

Izdaja Mestni muzej v Idriji — Uredniški odbor: Lado Božič, Franc Bezeljak, Zinka Turk, Talči Božič, Anica Munda, Cveto Prelovec, inž. Ivan Gantar, Slavko Poljanšek. Odgovorni urednik Srečko Logar. Izhaja vsake tri mesece. Celoletna naročnina 200 din, za inozemstvo 300 din. Naslov: Idrijski razgledi, poštni predal 11, telefon: Idrija 35, tekoči račun pri Narodni banki Idrija št. 608-13/603-14, telegrami: Idrija muzej. Tiska tiskarna Časopisno založniškega podjetja »Primorski tisk« Koper

Vloga znanstveno raziskovalnega dela v pospeševanju gozdne proizvodnje

Iz zgodovinskih analov zvemo, da se je v idrijskih gozdovih začelo sekati dobrih 400 let nazaj, torej takrat, ko se je po odkritju živega srebra začel ta tekoči metal intenzivneje izkoriščati. Žal zgodovina ne poroča, kako so se razvijale in menjale posamezne gospodarske forme. Znano je, da je bil 1724. leta izdelan prvi gozdno-gospodarski načrt in se je od takrat naprej načrtno gospodarilo. Dolgo časa se je sekalo na golo, ker so bile gospodarske razmere podrejene transportu, nato pa se je prešlo na velikopovršinske zastorne sečnje, ki so se v modificiranih oblikah obdržale vse do nedavne preteklosti.

To razmeroma dolgo gospodarsko razdobje je bilo v ekonomsko proizvodnem smislu odraz splošnega gospodarskega razvoja, odraz razvoja potrošnje in temu primerno ustrezno rešenih gospodarskih načel, ki so se v gozdni proizvodnji aplicirala. Stoletja je svetovno gošpodarstvo trošilo lesno surovino v pretežni meri kot energetski vir in gradbeno snov, medtem ko je plemenitenje lesa oblika potrošnje novejšega datuma. Logično je, da je bilo zaradi takšnega razvoja potrošnje znanstveno raziskovalno delo v gozdni proizvodnji podrejeno principu trajne maksimalne proizvodnje kvantitete. Razmeroma velike potrebe po lesu kot energetskem viru v obliki drv in lesnega oglja kot manj kvalitetnih gozdnih proizvodov niso v preteklosti narekovale potrebe po usmerjanju gozdnega proizvodnega potenciala v večjo proizvodnjo kvalitet, saj jih je bilo v takratnih razmerah na teh velikih gozdnih prostranstvih še vedno dovolj. V idrijskem gozdnem gospodarjenju so bile gospodarske razmere povsem identične, saj je bil dolgo vrsto let živosrebrni rudnik največji potrošnik lesa idrijskih gozdov v obliki drv za kurjavo, lesnega oglja, jamskega in drugega lesa za gradbene potrebe.

Šele po I. in zlasti pa po II. svetovni vojni se potrošnja lesa tako v kvantitativnem kakor tudi v kvalitativnem smislu bistveno spremila. Potrošnja lesa kot energetskega vira iz

leta v leto pada in potrošnja kvalitetnega lesa za industrijsko predelavo naglo narašča. Tako drastičen zaokret v potrošnji lesa je v bistvu spremenil principe v gozdni proizvodnji. Potrebno je bilo preiti od principov trajne maksimalne proizvodnje kvantitete na principe trajne maksimalne proizvodnje kvalitete, skratka — proizvodnje vrednosti. Ti principi so popolnoma narušili stare mehanistične koncepte, kot so proizvodnja lesa v smrekovih monokulturah, golosečno gospodarstvo, velikopovršinske zastorne sečnje in njim sorodne ekstenzivne gozdno-gospodarske proizvodne oblike. Znanstvena raziskovanja in dognanja se usmerjajo na gozd kot na prirodno tvorbo, v kateri se lesna gmota ne tretira kot produkt prirodnih sil, temveč kot rezultat človekovega usmerjanja prirodnih silnic. Pomanjkanje kvalitetnega lesa je prisililo gozdarske strokovnjake, da so z znanstvene plati začeli skrbneje proučevati težko razumljivo utripanje prirode z odločnim namenom: razvozlane prirodne zakonitosti izkoristiti in uporabiti pri pospeševanju proizvodnje kvalitetnega lesa. S pravilnim upoštevanjem vrste potencialnih prirodnih faktorjev dosegamo že danes večje donose lesne snovi in celo večje donose kvalitete.

Po skoraj 10-letnih povojnih intenzivnih sečnjah, ki so v naših gozdovih pustile prilično boleče sledove, smo se morali v Idriji spoprijeti s pravo organsko proizvodnjo, zavestno usmerjajoč ta bogati prirodni gozdni potencial v smeri največje mogoče kvalitetne proizvodnje. Pri nas smo morali toliko bolj spremeniti proizvodni kurs zaradi posebnih razmer pri nas, kot so — obsežnost gozdnih površin, dominacija bukve, ki proizvaja ogromno kurilnega lesa, in izredno nagubana fiziografska podoba hribovja, ki otežkoča transport. Te razmere so bistvena ovira težnji, da bi razvili intenzivno malopovršinsko gospodarjenje v obliki femelšlaga in bi ga še nadalje izpopolnjevali in oplemenitili do tiste najvišje stopnje, ki jo je znanstveno razvil prof. dr. Leibundgut na züriški ETH glede na klasične gozdove. Zato smo izbrali nekaj bolj dosegljivih ciljev v intenziviranju proizvodnje, in sicer: zajezitev penetracije bukve v regenerativnem obdobju in njeno plemenitenje z introdukcijo iglastih drevesnih vrst, predvsem s smreko; v že zasnovanih mladih in srednjedobnih bukovih sestojih pa z aktivnimi negovalnimi in gojitvenimi selektivnimi posegi pospešiti produkcijo furnirskega in žagarskega lesa pri bukvi. Kompleks vseh teh aktivnih posegov naj bi v razdobju 30 do 40 let bistveno spremenil dosednji razvojni trend v kvantitativnem in kvalitativnem smislu, t. j. skalo asortimana vrednostno pomaknil navzgor in jo bistveno količinsko povečal.

Dovolite krajšo pojasnitev teh postopkov, ki so znanstveno dognani in so v praksi že dobili svoje potrdilo, in še eventualno komparabilno ponazoritev z značilnimi primeri iz proizvodnje v preteklosti in danes.

Introdukcija smreke kot pomembne izrazito ekonomske drevesne vrste, kakor jo mi v gozdarskem žargonu imenujemo, v areal izrazite biološke drevesne vrste bukve, je danes že razčiščena zadeva. Kljub temu, da smo se sodobni gozdarji vrnili k biološko stabilnemu prirodnemu gozdu in v njem maksimalno izkoriščujoč prirodne silnice skušali razviti največjo mogočo proizvodnjo, nismo ostali konsekventno na stališču: gojiti gozd samo zaradi biološke stabilnosti, ki v taki osnovi tudi daje največje kvantume lesa. Če pa tak gozd v ekonomskem smislu ne realizira posebno visokih vrednosti, je problematična zadeva. Konkretno to velja za bukev kot izrazitega predstavnika, ki v svojih sestojih skozi svojo življenjsko dobo proizvaja velike količine lesa za kurjavo. Držati se torej strogo bioloških načel in ne upoštevaty ekonomike, bi bil dejansko nonsens. Naša naloga je tu predvsem, da opravimo sintezo bioloških in ekonomskih načel in sicer do meje, ki jo dovoljuje stabilnost gozdne zgradbe, v okviru katere naj se še razvije največja mogoča kvalitativna in kvantitativna proizvodnja. Smreko kot izrazito ekonomsko drevesno vrsto, ki v biološkem smislu pri naši introdukciji dejansko prihaja izven svojega areala in kot taka lahko ogrozi stabilnost in proizvodnost, je treba vnašati v bukov areal smiselno, to je v takih količinskih razmerjih, kolikor to dovoljujejo posamezni rastiščni odenki v tem arealu. To je lahko do 70 in celo več odstotkov, vendar je prisotnost bukve nujna zato, da ohrani rastiščni potencial in stabilnost gozdne zgradbe. Z introdukcijo se danes lahko pečamo le tam, kjer nastopa regeneracija, to je v sečnji zrelih sestojev, pri nas v Idriji pa še v obsežnih področjih po kalamiteti prizadetih gozdov.

V mladih in srednjedobnih sestojih bukve in tudi drugih drevesnih vrst, čistih ali mešanih, lahko bistveno spreminjamo le proizvodni potencial kvalitete, medtem ko je kvantitativna sprememba s kakršnimkoli gojitvenim posegom iluzorna. Vrsta poskusnih ploskev svetovno renomiranih inštitutov v Evropi ni mogla dokazati bistvenih povečanj v kvantumu mase z aktivnimi posegi, to je s selektivnimi redčenji. So pa selektivni gojitveni posegi izredno važen gojitveni ukrep, ki izrazito vpliva na naraščanje proizvodnje kvalitete in s tem na dvig proizvodne vrednosti. Pojem selekcioniranja kot važne mere za izboljšanje kvalitete gozda, je prvi osvetlil Alfred Dengler, znanstveno pa je ta problem

obdelal prvi v zgodovini gozdarstva dr. Walter Schädelin, bivši profesor gozdarskih ved na ETH v Zürichu.

Dovolite mi nekoliko besed o bistvu selekcij.

Darvin je že dokazal, da v naravi obstaja boj za obstanek, da je ta boj rezultat hitrega razmnoževanja vseh organskih bitij in da je ta množičnost hkrati pogoj za obstanek posameznih vrst. Poglejmo neko drevesno vrsto v gozdu: fruktificira v izredno obilni meri, odmetava na tla maso semenk in iz njih se razvija množica kalčkov. Že tu nastopa priroda kot močan selektor in zreducira vse te kali na zelo omejeno število. In dalje preostala množica rastlin v svojem nadaljnjem razvoju zaradi vse večjih življenjskih potreb izpodriva manj vitalne osebkke, ki zaostajajo, odmirajo, najmočnejši pa gredo naprej.

Od milijonov kalčkov ali sto tisoč mladih rastlin doživi svojo zrelostno dobo na enem hektaru komaj nekaj sto osebkov. Proces prirodne selekcije je izfavoriziral le majhno število krepkih in vitalnih osebkov. V ta prirodni proces selekcije se vplete človek. Kakaj? Kratko rečeno — zato, ker narava izbira po vitalnosti in ne upošteva naših potreb. Zelo vitalen osebek, ki se je prerinil skozi vse življenjske nevarnosti do zrelostne dobe, nam je lahko pridelal samo drva. Mi pa želimo v prvi vrsti osebkke, ki proizvajajo najbolj kvaliteten les, to je les za industrijsko predelavo. Če hočemo to doseči, moramo tok prirodne selekcije aktivno podpreti z umetnim odbiranjem. Ko je torej gozd že enkrat zasnovan, je nujno neprestano selektivno poseganje gozdarskega strokovnjaka. Nenehna selekcija in favoriziranje najvrednejših osebkov s stalnim širjenjem njihovega življenjskega prostora v zraku in tleh omogoča nam gozdnim proizvajalcem, da prav s strokovnim delom učinkovito dvigamo proizvodnost kvalitete v gozdovih. Selekcija pa ni tako enostaven poseg in zahteva biotehnično dobro izobraženega strokovnjaka, ki mora na osnovi vseh geno- in fenotipičnih posebnosti presojati in posegati v konkurenčen boj. Marsikaj je na področju biotehnične dejavnosti še nejasnega in neraziskanega. Naj navedem samo problem selektivnih redčenj bukve, to je intenziteta posegov in z njimi tudi obseg pred- užitkov, ki so malovredni zaradi velike udeležbe drv. Delež predužitkov z malovrednim materialom vsekakor vpliva na skupno proizvedeno vrednost in je zato upoštevanja vreden. S tem problemom udeležbe predužitkov v skupni proizvodnji bukovih sestojev se je zadnje čase ukvarjal dr. Freist v Nemčiji in skušal ugotoviti, do katere meje vplivajo intenzitete selektivnih redčenj na dvig proizvodnje kvalitete v bukovih gozdovih. S temi zade-

vami so se v preteklosti ukvarjali Assman, Wiedemann in Mitscherlich in je celo Assmann teoretsko in praktično razvil novo obliko v gospodarjenju z bukvijo, ki sloni na intenzivnem selektiranju in ne preveliki proizvodnji malovrednega predužitka. Analize dr. Freista so pokazale, da je Assmannov proizvodni obrat uspešen. Ker so njegove raziskave novejšega datuma, menim, da jih trenutno ni mogoče praktično aplicirati. Mogoče bi jih kazalo preizkušati na manjših površinah in vršiti nadaljnje raziskave.

Selektivna dela so pri nas že v polnem razmahu. V zadnjih šestih letih so zajela okoli 3000 ha površin gozdov v vseh razvojnih stadijih. V ciklusu zaporedij je to sicer šele prvo, v mlajših pa drugo, toda še danes se po tej razmeroma skromni strokovni akciji nakazujejo rezultati uspehov. Kaže, da bomo dobo razvoja s forsirano nego nekoliko skraj-

šali in proizvedene vrednosti bodo bistveno večje od tistih, ki so bile proizvedene v sestojih, gojenih v preteklosti.

Zanimive so komparacije ekonomskih uspehov med gozdovi iz preteklosti z današnjimi. V preteklem letu so nas obiskali profesorji štirih evropskih kateder gojenja gozdov, in sicer Nemčije, Švice, Italije in Jugoslavije. Ob tej priliki smo izdelali ekonomsko analizo dveh sestojev in sicer gojenih v preteklosti in danes ter o komparaciji sestavili ekonomski rezultat sodobnih gojitvenih posegov. Dovolite mi, da vam ga na kratko podam, ker bo moje dosedanje razlaganje tudi z ekonomske plati nekoliko bolj osvetljeno.

Analiziran bukov gozd, 130 let star, gojen v preteklosti na dobrem rastišču, šteje 578 dreves povprečne debeline 29 cm v razponu 20—60 cm. Kakovostna analiza je pokazala, da ima sestoj:

Dreves na 1 ha	16—30 cm	31—50 cm	nad 50 cm
Odlična kakovost	—	32	
Tehnično še uporabno	232	86	
Manjvredno	207	10	11

Iz analize lahko zaključimo, da je bila zasnova sestoja zelo dobra, da pa je zaradi neustreznih gojitvenih posegov sestoj ubral slabšo razvojno pot. V takem stanju so gotovo vsi starejši gozdovi. Kvalitativna analiza tega sestoja ob upoštevanju JUS in jugoslovanskih tržnih cen je naslednja:

1 ha: hlodi za luščenje	25 m ³ ali 4,7 %
hlodi za žago	
I. kakovosti	66 m ³ ali 12,9 %
II. kakovosti	43 m ³ ali 8,2 %
III. kakovosti	58 m ³ ali 11,2 %
hlodi za prage	18 m ³ ali 3,5 %
drva za kurjavo	313 m ³ ali 59,5 %
S k u p a j	523 m³

Vrednost tega asortimana znaša danes na našem trgu 3,553.500 din.

Za primerjavo smo vzeli 70 let star bukov sestoj, ki ga danes gojimo po sodobnih gojitvenih načelih, upoštevajoč, da je doživel v mladosti gojitvene posege po metodah preteklosti. Dovolite krajšo pojasnitev o metodi dela. V sestoji, ki ima danes povprečno 25 cm debeline, je izbranih 400 dreves, ki naj doživijo dobo zrelosti in je na njih izvršena kvantitativna in kvalitativna analiza. Z metodo vrtnja je ugotovljeno, da bo imel sestoj v 130 letih starosti povprečno debelino 42 cm. Kvalitativna analiza pa kaže naslednje:

1 ha: hlodi za luščenje	143 m ³ ali 32,3 %
hlodi za žago	
I. kakovosti	55 m ³ ali 12,4 %
II. kakovosti	58 m ³ ali 13,3 %
III. kakovosti	44 m ³ ali 10,0 %
hlodi za prage	4 m ³ ali 0,9 %
drva za kurjavo	137 m ³ ali 31,1 %
S k u p a j	441 m³

Vrednost tega asortimana bi po današnjih cenah v dobi zrelosti znašala 4,933.500 din. Razlika v proizvedeni vrednosti v dobi zrelosti je 1,360.000 din na ha v korist sestoja, ki ga danes gojimo.

Tej komparaciji velja dati edino tehtno pripombo, da ni všteta proizvedena lesna masa predužitkov.

Toliko o aplikaciji nekaterih dosedanjih znanstveno raziskanih dognanj, za katere menimo, da bodo na področju našega dela dokaj učinkovita in s tem tudi uspešna. Pripominjam, da smo med danes znanstveno raziskanimi posegi za večanje kakovostne lesne proizvodnje izbrali le tiste, za katere smo pač menili, da jih ekonomsko pa tudi tehnično lahko uspešno obvladamo. Široka fronta vsestranske modernizacije biotehničnega proizvodnega procesa je za naše skromne razmere danes dokaj težko dosegljiva. Ekonomske in s tem tudi kadrovske razmere so še vedno sorazmerno šibke. Vrednotenje lesne snovi

glede na razne gozdne izdelke je na našem trgu še zmeraj na škodo gozdnih proizvajalcev. Večja sredstva bi v gozdarstvu predvsem z dobro preštudirano in zasnovano mrežo komunikacij omogočila nadaljnjo možnost v modernizaciji proizvodnje lesne snovi.

Ne bi smel iti mimo nekaterih rezultatov, ki smo jih danes dosegli tudi v racionalizaciji dela v gozdni proizvodnji. Tu mislim predvsem na delo, ki zajema oblikovanje in spravljanje lesne snovi v primerne gozdne sortimente. Nimam se namena spuščati v podrobnosti, mislim pa, da bo dovolj, če ilustriram rezultate: 1959. leta je v proizvodnji naš obrat zaposloval 233 stalnih delavcev. Na istem fizičnem obsegu proizvodnje je danes zaposlenih samo 149 delavcev. Res je, da smo v poletnem času zaposlovali tudi nekaj sezone delovne sile, toda tudi ta je danes nekoliko vpadla. Tako nagel kurs v racionalizaciji dela v gozdni proizvodnji smo dosegli predvsem z uvajanjem gozdne mehanizacije, kakor tudi z raznimi izboljšavami v samem procesu, ki imajo predvsem organizacijski značaj.

Teh nekaj skromnih podatkov ilustrira, kako so tudi v gozdarstvu danes velike možnosti za modernizacijo proizvodnje. Ker je sprememba kursa v proizvodnji s kvantuma na kvaliteto novejšega datuma in ker smo tudi priča mnogim novim dognanjem v biotehničnem postopku, se je ravno naši generaciji ponudila prilika, da praktično preusmerimo gozdno proizvodnjo. S tem pa še niso izčrpane vse možnosti nadaljnjega razvoja v raziskavah tako v biotehničnem postopku kakor tudi v racionalizaciji dela. Kljub temu, da je gozdno proizvodnjo težko primerjati s katerokoli drugo proizvodnjo, pa le ima to skupno lastnost, da je ravno tako dinamična in so s tem tudi v njej razvojne možnosti brezkončne.

Pred nami danes stoji še vrsta nerazčiščenih problemov s področja proizvodnje lesa in racionalizacije dela. Le-ti so predvsem aplikativnega značaja in nekateri imajo lokalni pomen, dosti pa jih je širšega, celo slovenskega pomena.

V bližnji perspektivi bomo na našem področju proučevali naslednje probleme:

A

S področja biološke proizvodnje lesa

1. Determiniranje rastišč in možnosti njihovega maksimalnega izkoriščanja.
2. Proučevanje optimalne intenzitete selektivnih redčenj v bukovih gozdovih.
3. Selektivna negovalna dela, ki imajo investicijski značaj v luči ekonomike.

4. Penetracija jesena v idrijskih gozdovih. Proučevanje raznih biotehničnih in tehnoloških značilnosti.
5. Zaščita nekaterih važnih drevesnih vrst proti škodam od divjadi.

B

S področja racionalizacije dela in postopkov v posameznih proizvodnih fazah

1. Generalni projekt prometnic.
2. Učinkovit skupinski sistem pri delu z motorno žago.
3. Normni sistem.

Dovolite mi, da nekoliko bolj detajlno pojasnim navedene raziskovalne naloge glede na učinkovitost in pomembnost za nadaljnji dvig gozdne proizvodnje.

A. 1. Determiniranje rastišč in možnosti njihovega maksimalnega izkoriščanja.

Rastišče je skup vseh prirodnih činiteljev, ki vplivajo na proizvodnjo lesne snovi ene ali več drevesnih vrst. To so klima in tla, ki s svojimi mikro činitelji tvorijo prirodni ambient, v katerem rastejo posamezne drevesne vrste. Ker se mikroklimatske razmere naglo spreminjajo z lego in nadmorsko višino in prav tako mikropedološke razmere, ki so predvsem odvisne od petrografskega substrata in od razvoja tal pod vplivom raznih činiteljev ali skratka pedogeneze, so pri nas v idrijskih gozdovih glede na tako fiziografsko dinamiko terena rastiščne razmere izredno pester. Vsaka drevesna vrsta ima neke amplitude v rastišču, znotraj katerih je njen določen optimum.

Proučevanje rastišč je za nas izredne važnosti zaradi biotehničnih posegov, s katerimi predvsem podpiramo drevesne vrste, ki rastejo v svojem optimumu. S tem, da gojimo in favoriziramo drevesne vrste, ki ustrezajo optimalnim rastiščnim pogojem, maksimalno izkoriščamo rastiščni potencial in dosegamo največje mogoče lesne mase, ki jih rastišče lahko da. Logično je, da pri tem dajemo prednost drevesnim vrstam, ki so v proizvodnem in ekonomskem smislu najbolj važne. Ugotavljanje rastišč ima izredno važen pomen za umetno introdukcijo ekonomsko važnih drevesnih vrst. To zlasti velja za našo smreko, ki je ekonomsko zelo važna drevesna vrsta, glede na rastišča izredno plastična, ima pa to slabost, da sama slabi rastiščni potencial. Z diagnozo rastišč in s proučevanjem zlasti pedogeneze v njih lahko ugotovimo intenziteto vnašanja smreke na posamezna rastišča.

Letos bomo začeli terenske raziskave na površini 3000 ha gozda, ki bodo kartno in tekstno dali zaključno rastiščno podobo raziskanih gozdnih površin.

A. 2. Proučevanje optimalne intenzitete selektivnih redčenj v bukovih gozdovih.

Za bukov gozd je značilno, da v svoji življenjski dobi razen tehnično vrednega lesa proizvede znatne količine drv za kurjavo, ki so v ekonomskem smislu danes povsem nepomembna. V življenjski dobi nekega gozdnega sestoja, ki traja od 80 do 140 let, uživamo lesno snov v obliki raznih sortimentov skozi vse življenje sestoja, ko vršimo selektivna redčenja in na koncu življenjske dobe, ko opravimo končno sečnjo. Posekana lesna masa z redčenji in končno sečnjo je skupno proizvedena lesna masa v življenju tega sestoja. Kot že omenjeno, proizvaja bukov gozd znatne količine kurilnega lesa, ki ga predvsem pridobivamo, ko izvajamo selektivna redčenja. Takrat sekamo drevesa tanjših dimenzij, ki so pri bukvah tehnično neuporabna. Selektivna redčenja pa moramo izvajati, in sicer predvsem zato, da izselektiramo material in nadalje še zato, da damo selektiranim drevesom čim več življenjskega prostora in tako pospešimo njihovo rast. To dosegamo ravno z intenzitetno redčenj. Ker pa v predvse, to je pri selektivnem redčenju, pridobivamo le drva, vpliva na skupno proizvedeno količino drv intenziteta redčenja. Dosedanje znanstvene raziskave so že pokazale, da je tam, kjer se redči s tako intenziteto, da že v predvse pridobimo polovico lesne mase, proizvodnja drv tako obilna, da bistveno vpliva na ekonomski rezultat proizvodnje.

Letos bi zastavili vrsto poizkusnih ploskev, na katerih bi izvajali selektivna redčenja različnih intenzitet. Raziskave imajo sicer dolgoročni značaj, dale bi pa optimalno intenziteto, ki proizvede najmanj kurilnega lesa in doseže maksimalni ekonomski efekt.

A. 3. Selektivna negovalna dela, ki imajo investicijski značaj, v luči ekonomike.

Ta negovalna dela izvajamo v mladju in goščah, dosegamo pa z njimi različne cilje, kot so reguliranje zmesi, zaščitna in kvalitetna zasnova za nadaljnji razvoj. Pri teh posegih se dejansko vlagajo denarna sredstva, ki ostajajo v gozdu dolgoročno naložena. Prepogosto se nam očita, da je večina teh del danes brezkoristna in da v preteklosti tega nihče ni delal, pa so kljub temu zrastle lepi gozdovi. Takoj se moram omejiti, da vsaka taka trditev vsebuje dokajšnjo dozo laicizma in nekritičnosti. Resnica pa je, da dejansko

ne vemo, kako daleč iti s temi posegi, posebno pri bukvah.

Naš namen je, s poskusnimi komparabilnimi ploskvami v nekoliko krajšem času priti do določenih rezultatov.

Prepričan sem, da bodo te naložbe, ki so sorazmerno majhne, v znatni meri povečale vrednostni razpon med nekdanjimi gozdomi in gozdovi, ki jih danes gojimo od njihove zasnove pa do zrelostne dobe.

A. 4. Penetracija jesena v idrijskih gozdovih. Proučevanja raznih biotehničnih in tehnoloških značilnosti.

Jesen je danes za industrijsko predelavo zelo važna drevesna vrsta. Možnosti uporabe so zelo široke, širše od marsikaterih drugih drevesnih vrst listavcev. V splošnem se bolj ali manj redno in obilno pojavlja po dolinah in soteskah ter na vlažnih pobočjih. Po goljavah, ki so nastale po požledu v 1953. letu, se jesen silno širi in bujno raste, tako da ponekod prerašča in prehiteva bukov pomlad in ga celo izpodriva. Res je, da jesen ljubi predvsem povirne terene, to je z obilno talno vlago, toda danes ga zasledimo v njegovem širjenju celo na sončnih plitvih apnenih pobočjih. Kaže, da si na takih krajih s stalno talno vlago rekompenzira z obilnimi padavinami. Sicer pa je občutljiv na slane in zato pri nas nagnjen k razsohljivosti, toda z gojitvenimi posegi se da ta napaka do neke mere popraviti.

Iz posamično ubrizganih dreves v sestoje bukv v prejšnji generaciji se jesen danes širi v skupinah in gnezdi na širšem področju Bele in Krekovš. Glede na to, da tehnološke lastnosti jesenovega lesa razmeroma variirajo, bo treba predvsem te dobro preučiti. Razen tega bo treba preučiti nekatere njegove biološke lastnosti, ki so predvsem važne za nadaljnje širjenje, kakor tudi biotehnične postopke, s katerimi naj bi dosegli najboljšo kakovost.

A. 5. Zaščita nekaterih drevesnih vrst proti škodam od divjadi.

Iz leta v leto, ko človek vse bolj posega v življenje gozda, se biocenotsko razmerje vedno bolj spreminja in osnove za ravnotežja so prepuščene človeku, da jih sam regulira. Takoj moramo poudariti, da so naša proizvodna hotenja usmerjena prav tja, kjer je ta neuravnovešenost najhujša. Tu mislim na škode, ki nam jih divjad povzroča predvsem na iglastih drevesnih vrstah. To so: ogrizenje vršičkov, drgnjenje debel in še nekatere druge manj pomembne škode. Ko govorimo o škodah, se prepogosto zatekamo k enostranski ugotovitvi, da je edino visok stalež

divjadi vzrok tako velikim gmotnim škodam. Toda vzroki za škodo žal niso tako preprosti in tudi preprečevanje ne. Prevelik stalež divjadi je namreč le eden od vzrokov za nastanek škode. Zato je za določitev diagnoze o vzrokih škode v vsakem konkretnem primeru potrebno dobro poznati gozd in gospodarjenje z njim, prav tako pa biologijo divjadi. Le tako lahko pravilno določimo vzrok škode in glede nanj tudi učinkovito zaščitimo gozd.

Pri določanju zaščitnih ukrepov sta na izbiro dve glavni smeri, in sicer neposredna zaščita rastlin, to je posameznega drevesa ali sestoja — objekta, ki je poškodovan, ali pa posredno vplivamo na divjad — na subjekt, ki škodo povzroča. Največkrat pa je potrebna kombinacija obeh načel.

Prvi in osnovni ukrep za zmanjšanje škode je vzpostavitev gospodarsko znosnega staleža divjadi, upoštevajoč pri tem okolje, v katerem divjad živi. Logično je, da za ugotavljanje znosnega staleža moramo nujno preučiti biološke pogoje divjadi v tistem okolju, kjer te škode so. Toda samo to ni dovolj, ker dokler je divjad v gozdu, bo škoda na rastlinju. Zato je treba tudi preučevati vrsto mehanične in kemične zaščite individuov in objektov. Ta preučevanja so pri nas že v teku, vrši pa jih Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, ker ima tema širši aplikativni pomen.

B. 1. Generalni projekt prometnic.

Izredno važen pomen imajo v gozdnem gospodarstvu dobro zasnovane prometnice. Brez njih si ni mogoče zamisliti dobrega gospodarjenja v gozdu. Upal bi si celo trditi, da je na tako počasen razvoj v gozdnem gospodarstvu v preteklosti vplivalo tudi počasno odpiranje gozdov. Ni nam vseeno, kako je prometna mreža zasnovana. Osnovno v njej je, da na najbolj ekonomičen način približa gozd potrošniku.

Do danes smo prometno mrežo v gozdu izgrajevali ad hoc, kakor so narekovale potrebe v posameznih predelih gozda. Tudi to bi bilo v redu, če bi ta izgradnja slonela na nekem obdelanem generalnem projektu. Žal tega do danes nimamo.

Ena od prvih naših nalog bo, da izdelamo ta projekt in tako razvijamo prometno mrežo bolj načrtno.

B. 2. Učinkovit skupinski sistem pri delu z motorno žago.

Oblikovanje lesne snovi posameznih dreves v gozdne sortimente je proces, ki vsebuje več faz, kot so podiranje, klesčenje, krojenje,

razžagovanje in eventualno še lupljenje, cepljenje in skladanje. Motorna žaga sodeluje samo v posameznih fazah. Res je, da žaga ne sme teči ves dan in je število njenih učinkovitih ur dela omejeno, in sicer zaradi hlajenja, vzdrževanja verige itd., zato je tudi omejeno število delavcev, ki lahko delajo v isti skupini. Efekte, ki se z žago morejo doseči, približno poznamo, niso pa sistematizirani in natančneje obdelani. Ne vemo, ali doseže delavec maksimalni efekt v skupini 2, 3 ali 4 delavcev. Prav tako ne poznamo vplivov na velikost maksimalno učinkovitih skupin. Mogoče bodo pri drobnejšem drevju bolj efektne večje skupine, pri iglavcih prav tako večje, pri debeli bukovini manjše skupine itd. Gre tu za preučitev udeležbe motorne žage v celotnem procesu in potem za formiranje najbolj učinkovitih skupin. Takšno solidnejše formiranje mehaniziranih skupin bi nam omogočilo še bolj racionalno koriščenje strojev oziroma povečanje storitev motornih žag. Predvidevam, da imamo tu še rezerve, ki nam bodo omogočile še nadaljnje zmanjšanje delovne sile za približno 20 %. Zmanjšanje delovne sile bo predvsem vplivalo na večjo udeležbo motornih žag v gozdni proizvodnji, ker v zimskem času dela vsa delovna sila skoraj izključno pri izdelavi gozdnih sortimentov in tako prosto odjeda kubike motornim žagam in na ta način znižuje proizvodnost.

Raziskave na tem področju mislimo opraviti še letos in v drugem letu.

B. 3. Normni sistem.

To je danes ena najbolj bolečih točk v gozdni proizvodnji. Zakaj? Zato, ker sedanji normni sistem ne počiva niti na enem objektivnem činitelju, subjektivizacija je 100 %. Danes se niti vplivni činitelj ne meri, temveč samo ocenjuje. Posledica dela s takim normnim sistemom je ta, da se norme prekomerno prekoračujejo, toda še bolj boleče je, da se na ta način nikakor ne more vzpostaviti realnih medskupinskih ekonomskih odnosov, to je da bi vsi delavci na istem delu za enak trud bili enako nagrajeni. V takem sistemu so celo možne zlorabe. Zato je skrajni čas, da uvedemo sistem norm, kjer bo objektivizacija maksimalno mogoča.

Že to zimo smo študirali sistem norm in smo ga do neke mere preučili. Ugotovili smo, da je eden od najobjektivnejših činiteljev prsni premer in višina. To bi nam omogočilo sistematizirati norme v 5 sestojskih bonitet, v katere so vsi gozdni objekti razvrščeni v gozdno gospodarskih načrtih. Nadaljnji vpliv-

ni činitelji, kot so velikost krošnje, strmina terena, pomlajenost in površine, so činitelji, kjer je možna objektivizacija v manjši meri, vendar bi se dal sistem cenitve bolj konkretizirati kot danes. Trenutno pripravljamo sistem norm. V teku leta bomo izvršili snemanje po določenem vzorčnem sistemu in nato norme uredili. Ta problem bo preučen že letos in bo narekoval spremembo celotnega pravnika o delitvi osebnih dohodkov.

Ivan Bizjak:

Prva svečana podelitev Bevkovih nagrad

Drugo polletje tekočega šolskega leta je bilo zelo razgibano; po vseh šolah — od enoddelčnice v Zakojci, osemletk v Cerknem, Črnem vrhu, Idriji in Spodnji Idriji do zadnjega letnika gimnazije v Idriji — so se pionirji in mladinci vestno pripravljali na tekmovanje za osvojitvev Bevkove značke. Povsem novo je to tekmovanje (le ožji rojaki Prežihovega Voranca se že nekaj let bore za podobne značke), to je tekmovanje v spoznavanju čudovitih svetov, ki jih pričara pred nas pisateljevo pero, ki jih v razkošnih barvah zlije na papir pesnikovo srce.

Ko je aktiv učitelj slovenskega jezika pred nekaj meseci objavil program tekmovanja, je skoraj slehernega učenca in dijaka zamikala Bevkova značka (na znački je upodobljen globus, knjiga in lovorova vejica). Toda tekmovanje je tekmovanje, treba je delati, se pripravljati, zmagati... Naši tekmovalci so morali prebrati predpisane knjige, znova in znova brskati po njih, da so lahko napravili zapiske, da so se sami naučili lepo pripovedovati pesmi, da so lahko petčlanski komisiji odgovarjali na vprašanja. Mnogi so ostali le pri željah, mnogi omagali sredi poti, 174 tekmovalcev pa si je priborilo Bevkovo značko.

Po opravljenem delu so prišli vsi tekmovalci v Idrijo, kjer se je z naslednjimi besedami učenke Nadje Lapajne začelo prvo podeljevanje Bevkovih značk.

»Težko pričakovani 25. maj — dan mladosti je le prišel; za nas vse je današnji dan

Ob zaključku mi dovolite poudariti, da sem tu govoril le o našem dosedanjem delu, kakor tudi o delu v bližnji perspektivi za razvoj gozdne proizvodnje, ki smo jo do danes razvijali v sorazmerno skromnih razmerah. Ker pa je gozdna proizvodnja — kakor vsa druga proizvodnja — živa in dinamična, so razvojne možnosti tudi v njej brezkončne in te nam nalagajo dolžnost, da še bolj intenzivno nadaljujemo z raziskovalnim delom.

zelo pomemben. Veseli smo, da lahko v tem svečanem trenutku vidimo med nami našega častnega občana, pisatelja Franceta Bevka.

Dragi pisatelj, lepo pozdravljen v naši sredi!« je dejala Nadja, stopila k pisatelju in mu izročila šopek tulipanov. Potem je pozdravila vse ostale goste; med njimi so bili tudi pisatelj Ivan Potrč, sekretar občinskega komiteja ZK Janez Dolenc, zastopnik založbe Mladinska knjiga in drugi.

»Prav poseben pozdrav pa velja vsem tekmovalcem, ki so zadnje mesece pridno prebirali knjige in si priborili Bevkovo značko,« je zaključila Nadja pozdravni nagovor in nadaljevala:

»Preden preidemo na prvo podeljevanje Bevkovih značk, je treba povedati nekaj besed, zakaj in kako smo začeli s tekmovanjem. Po naših šolah je premalo bralcev in ti, kar jih je, so prehitro zadovoljni z vsako knjigo. Današnjemu mlademu človeku nudi življenje mnogo užitkov. Kako naj izmed vsega tega, kar nam ponuja življenje, izberemo tisto, ob čemer bomo najbolj srečni, kar nam bo najbolj koristilo? Naša pot v življenje je hitra, mnogo stvari prehitimo in prav zato prezremo marsikatero lepoto, če nas nihče ne opozori nanjo. In ker je, na svetu še mnogo ljudi, ki jim je do lepote, kakor pravi nekje pisatelj Miško Kranjec, in ker si želimo, da bi bilo takih ljudi vedno več, smo začeli s tekmovanjem.

Organizacijo tekmovanja sta prevzela in izvedla aktiv slavistov in Zavod za prosvetno pedagoško službo Idrija.

Ko je utemeljevala, zakaj nosi značka ime pisatelja Franceta Bevka, je med drugim povedala: »Če ne bi bilo nič drugega, če tudi ne bi bilo tako obširnega literarnega dela, ki je lahko že kot delo samo — brez pisateljske oznake — vzor vsakemu mlademu človeku, bi lahko naša značka nosila ime našega častnega občana. Je pa tako, da ima naš pisatelj ljudem vselej kaj povedati, da najde času in človeku primerno besedo. Prisluhnimo besedam, ki nam hkrati govorijo tudi o namenu

našega tekmovanja, in jih je France Bevk že pred leti namenil vsem mladim ljudem naše ožje domovine:

— Kadar boste spoznali in vzljubili svojo ožjo domovino, se vam bo odprlo srce tudi za druge kraje. Spoznali in vzljubili boste celo Slovenijo in nazadnje Jugoslavijo, ki je naša širša domovina. In končno ves veliki neznani svet, ki je skupna domovina vseh človeških otrok. Če se bomo vsi ljudje med seboj spoznali in radi imeli, bo prišel čas, ko bo ves svet kot ena sama velika družina, ki bo živel v sreči in miru.

Kaj pa uspehi?

Številke nam še zdaleč ne morejo izmeriti vsega znanja, vsega pridobljenega bogastva, vendar nam tudi te povedo veliko. Vsi tekmovalci so prebrali skoraj 800 knjig, naučili so se nad 500 pesmi; to je za začetek dovolj velik uspeh in smo z njim lahko vsi zadovoljni. Po takem delu zaslužijo vsi tekmovalci priznanje in iskrene čestitke. Bevkova značka je nagrada in priznanje za uspeh, zato jo bo vsakdo s ponosom nosil na svojih prsih.

Sledil je trenutek svečane tišine.

»V imenu vseh nas, tekmovalcev in organizatorjev tekmovanja poklanjam prvo častno značko pisatelju tovarišu Francetu Bevku.«

Tedaj so vsi navzoči hrupno zaploskali. Pisatelj France Bevk se je prisrčno zahvalil in dejal: »Dan mladosti, ko se spominjamo rojstnega dne maršala Tita, je vaš dan, vaš praznik. Danes ta dan je za vas hkrati tudi praznik slovenske knjige. Zato, ker se danes v naši občini prvič podeljujejo značke v priznanje tistim učencem in učenkam, ki so dokazali svojo ljubezen do branja.

Ob tej priložnosti ne smemo pozabiti, da je bila slovenska knjiga pogosto preganjana, a je vselej zopet slavila svojo zmago. Danes lahko svobodno berete slovenske knjige, se iz njih učite ljubezni do domovine, do resnice, pravice in lepote ter z njihovo pomočjo korakate po poti napredka...«

Svoj pozdrav tekmovalcem pa je zaključil takole:

»Vsem zmagovalcem pri tem tekmovanju najtopleje čestitam in želim, da bi si v bodoče zaslužili čimveč srebrnih in zlatih značk. Želim tudi, da bi v tem prizadevanju ne ostali sami, ampak da bi našli čimveč posnemovalcev. Naj bi vas knjige, ki smo jih iz ljubezni spisali za vas in jih še pišemo, učile ljubezni do naše socialistične domovine, do resnice, pravice in lepote ter vas vodile po poti napredka, da bomo lahko korakali v isti vrsti z drugimi naprednimi narodi. Če izpolnite to našo željo, bomo z vso pravico ponosni na vas. — To naj bo moj pozdrav!«

Tekmovalci so se s ploskanjem zahvalili pisatelju.

Nadja je nato podelila častno značko še pisatelju Ivanu Potrču. Poslednjo častno značko je prejel akademski slikar Jaka Bazelj, ki je naredil osnutek za značko. Tako je bil prvi del svečanosti zaključen; sledil mu je kratek in skromen kulturni program. Tekmovalci so pokazali delček pri tekmovanju pridobljenega znanja, harmonikarji pa so zagrali nekaj pesmi.

Na vrsti so bili zmagovalci — je bilo podeljevanje Bevkovih značk. Tovarišici Anka Musar in Vlado Božič sta podelili vsem tekmovalcem značke in izkaznice, vsakdo pa je dobil tudi lepo knjižno nagrado. Tekmovalci III., IV. in V. razreda so prejeli bronaste značke, tekmovalci VI., VII. in VIII. razreda pa so prejeli patinirane srebrne značke. Na tretji in četrti stopnji je bilo tekmovalcev malo, zato je bilo podeljenih samo 5 zlatih Bevkovih značk dijakom z gimnazije.

Uspeh letošnjega tekmovanja ni velik samo zato, ker so tekmovalci spoznali mnogo lepote, pravice in resnice, ampak je velik tudi zato, ker jim bodo umetniške besede Bevka, Kosmača in Seliškarka, Ingoliča, Zupančiča, Andrića in drugih književnikov pomagale spoznati in še bolj ljubiti življenje in človeka. Naj zaključim z željo, da bi prejelo 8. februarja 1964 značko še mnogo več tekmovalcev, in z besedami Franceta Bevka:

»In prijetno mi je ob misli, koliko lepih knjig imate danes, da jih lahko berete, veliko več, kot smo jih imeli mi v preteklosti. In še prijetneje mi je ob misli, da te knjige po večini tudi z veseljem berete in se ob njih pripravljate za življenje. In z namenom, da bi knjige brali še z večjim veseljem in uspehom, kot ste jih brali doslej, je prirejeno tekmovanje za značke, ki jih danes ta dan prvič prejimate na ozemlju naše idrijske občine.«

Seznam tekmovalcev

Bronaste značke so prejeli:

Osnovna šola Cerkno: Ivan Uršič, Mojca Moškar, Zdenka Makuc, Bernard Herman, Angelca Pagon, Natalija Bratuž, Vlasta Tušar, Vera Seljak, Milojka Moškat, Majda Bončina, Ivančica Lapanja, Darinka Trpin, Staniko Rudolf, Roman Bric, Darko Zavadlav, Rozika Zorzut, Betka Tušar, Zdenka Zavadlav.

Osnovna šola Črni vrh: Sonja Benčina, Anica Bončina, Urška Čuk, Nežka Furlan, Dragica Lampe, Jožef Skvarča, Vojko Vadnjal, Valerija Bajec, Zdravko Čibej, Majda Habe, Silvo Habe, Rajko Hladnik, Sonja Kavčič, Janko Mikuž, Franc Lampe, Cilka Rudolf, Marija Skvarča, Majda Zajec.

France Bevk na svečanosti

Foto: Iris, Idrija

Osnovna šola Idrija: Črtomir Knap, Marinka Vončina, Vlasta Hvala, Sonja Klemenčič, Slavica Ferjančič, Anica Kovačič, Jana Likar, Sonja Majnik, Danica Oblak, Vesna Turk, Jelka Pirc, Vlado Sedej, Marijan Logar, Andra Križič, Milan Permozer, Veljko Bevk, Zvonko Božič, Boris Kržišnik, Miloš Šulin, Anka Erbič, Mirjam Jemec, Bojan Poženel, Jasna Kordiš, Ivica Novak, Marko Črv, Nada Bizjak, Branko Koder, Sergej Bezeljak, Darco Seifič, Ivan Žonta, Vera Gantar, Milan Ržek, Boža Gnezda, Zdravka Miklavčič, Nevenka Podobnik, Zlatka Tratnik, Ivan Polšak, Lenka Caruso, Vojko Boškovič, Peter Felc, Silvij Šinkovec, Irena Feltrin, Zlatka Bizjak, Valerija Skomina, Marta Jereb, Olga Kogej, Andrejka Likar, Ljubica Rupnik, Anica Seljak, Tanja Treven, Mirica Pavšič.

Osnovna šola Godovič: Irena Pagon, Franc Breinčič, Henrik Čar, Jože Rupnik, Anton Gantar.

Osnovna šola Spodnja Idrija: Majda Felc, Mojca Lukan, Milan Poljanšek, Vladimir Peternej, Jana Kenda, Zvonko Peternej, Silvij Rejc, Vida Pagon, Andreja Fortuna, Irena Zajc, Zorko Golob, Pavel Magajne, Danica Kenda, Dragica Svetličič, Milka Lapajne, Olga Hladnik, Nadja Grošelj, Vojko Rejc, Mirko Lukan, Olga Bizjak, Leonida Svetlik, Irena Šuligoj, Lea Zakonjšek.

Osnovna šola Otalež: Jelko Podobnik, Anica Filipič, Vojko Tušar.

Osnovna šola Srednja Kanomlja: Sandra Cernelutti, Milica Velikajne, Mira Chiabai, Ivica Gnezda, Vinko Jereb, Ivan Vončina.

Osnovna šola Šebrelje: Jože Rejec, Zofka Vojska.

Patinirane srebrne značke so prejeli:

Osnovna šola Cerkno: Marjanca Pagon, Izidora Razpet, Marta Lapanja, Ljudmila Mlakar, Nada Mohorič, Lucija Kobal, Elza Kavčič, Anica Bevk, Marko Razpet, Marija Prezelj, Sava Černilogar, Anica Sedej, Miklavž Klavžar, Janja Mohorič, Bojana Kavčič, Zdenka Laharnar, Ivan Florijančič, Milojka Bevk.

Osnovna šola Črni vrh: Ciril Čuk, Marko Mikuž, Vida Skvarča, Ivan Bezeljak, Ema Čuk.

Osnovna šola Idrija: Jelka Ferjančič, Anka Klemenčič, Milena Vidmar, Breda Brvar, Valerija Kalan, Vojko Božič, Silvij Šinkovec.

Osnovna šola Jagršče: Mimica Božič, Metka Peternej.

Osnovna šola Spodnja Idrija: Andreja Kogej, Ivan Svetlik, Jožica Šinkovec, Lado Černilogar, Nadja Bizjak, Franko Uršič, Nina Pižmoht, Alojz Rejc, Marija Vončina.

Zlate značke so prejeli:

Gimnazija Jurija Vege Idrija: Vojka Treven, Jože Poženel, Rafael Trpin, Vida Peternej, Katica Magajne.

Nekaj o gradbenih tleh v Idriji

Podjetja in posamezniki, ki se v Idriji ukvarjajo z gradnjo, vedno znova nalete na vrsto problemov v zvezi z nosilnostjo in trdnostjo tal, propustnostjo vode na izbranem zemljišču ter na druga vprašanja v zvezi s fundiranjem. Odgovori na ta vprašanja doslej niso zbrani in objavljeni, a tudi geološke ter druge karte niso vsakomur dostopne. Naslednji sestavek naj zato nudi orientacijske podatke vsem, ki bodo naleteli na podobne probleme pri gradbenih ali drugih zemeljskih delih.

Območje mesta Idrija se odlikuje z izredno pestro kameninsko sestavo, ki jo redko kje drugod najdemo skoncentrirano na tako majhnem prostoru. Samo na predelu, zajetem s priloženo skico, se javlja okrog 20 različnih kamenin. Zaradi preglednosti je vsa ta pisana serija skladov razvrščena v pet skupin. V posamezne skupine združujem vse kamenine s približno enakimi mehanskimi lastnostmi, a njih starost zanemarjam. Na priloženi pregledni karti območja mesta Idrija so označene poleg vodne mreže le najvažnejše ceste in predvsem javne zgradbe, po katerih se lahko vsakdo zlahka orientira.

Apneni predeli. Kredne apnenice — kot najboljša gradbena tla v Idriji — najdemo na območju Grape in za Gradom. Apnenci so sivi in masivni ter se odlikujejo z nosilnostjo 10 kg/cm^2 . Ker so kaverno-zakraseli, odlično odvajajo vodo in tla na njih so vedno suha. Kamenina je izredno žilava, zato pri razkopu naletimo na precejšnje težave. Brž ko odstranimo zgornjo tanjšo preperinsko plast, že zadenemo na značilne zaobljene apnene čeri, ki jih je treba vedno razstreljevati.

Apneno ozemlje na območju Rak in novega pokopališča (kasijanske plasti) za zazidavo skoraj ne pride v poštev, ker je večji del prestrmo. Apnenci so temnosivi do črni in — za razliko od onih v Grapi — lepo ploščati. Nosilnost tal je $6\text{--}10 \text{ kg/cm}^2$. Pri izkopu moramo uporabljati razstrelivo. Kredni in kasijanski apnenci nam lahko služijo kot odličen gradbeni material.

Dolomitni in konglomeratni predeli se javljajo predvsem na periferiji Idrije. Na območju samega mesta najdemo le manjše dolomitne krpe. Nosilnost dolomitnih tal je $4\text{--}6 \text{ kg/cm}^2$, konglomeratnih pa je verjetno nekoliko večja, kar bo treba še posebej preveriti.

Konglomerate zasledimo v prvi vrsti na ozemlju Berčič-Kumer-Brus in so z ozkim pasom peščenih skrilavcev ločeni od dolomitov. Drugi konglomeratni masiv je na Poljančevem hribu na območju Čuk-Poljanec-Leskovec. Konglomerati so precej trši od dolomitov in jih je treba skoraj vedno razstreljevati. Vodo sorazmerno dobro odvajajo, zato so tla na njih suha. Sivi konglomerati so zelo dober gradbeni material, pisani s pobočja Gor pa nam lahko služijo celo kot okrasni kamen. V Idriji je precej podbojev in stopnišč iz te kamenine.

Na območju Idrije so vsi dolomiti precej pretrti ter tu in tam popolnoma zdrobljeni (Prejnuta). Domačini ga imenujejo v tem primeru »soutan«. Dolomiti so navadno sivi, a uporabljamo jih predvsem za posipanje cest. Izkop na dolomitnih tleh ne povzroča posebnih težav. Ker je kamenina pretrta, voda vanjo hitro pronica, a tla na njej so suha.

Nekoliko bolj žilavi so rumenorjavi dolomiti v pasu od Antonijevega rova mimo Grudna do jaška Delo. Potrebno jih je razstreljevati.

Peščenjaki in laporji zavzemajo na območju mesta Idrija največjo površino. Sem prištevam vse spodnje in srednjetriadne peščeno-skrilave horizonte. Nosilnost tal se giblje v območju od $4\text{--}6 \text{ kg/cm}^2$.

Pravi kremenovi peščenjaki se javljajo le v pasu Podobnik-Borba-Zaspana grapa-Cegovnica. So rdečkasti, rumenkasti ali rjavi. Značilna za ta tla je debela plast preperine. Peščenjaki so navadno drobljivi, le tu in tam lahko naletimo na posamezne sveže izredno žilave bloke, ki jih je treba razstreljevati (nasproti gasilskega doma v Rožni ulici). Vodo dokaj slabo odvajajo, zato so tla na njih včasih vlažna. V primeru, da so pobočja strma, se rada rušijo in tudi manjši usadi na takem terenu niso redkost.

Na strmih pobočjih nad Miklavčičem najdemo sive apnene laporje. Ker plasti vise proti hribu, je njih lega ugodna, toda pobočje je za zazidavo prestrmo. Laporne apnenice ugotavljamo tudi na predelu pod bolnišnico.

Na Poljančevem hribu so razkriti sivozeleni peščenjaki, medtem ko so peščeni skrilavci na Smukovem griču rdečkasti ali rumenkasti. Za te kamenine veljajo iste značilnosti, kot sem jih navedel za kremenove peščenjake, le trši bloki so velika redkost (tanjše leče apnencev).

Pod Berčičem in Kumrom se javlja ozek pas črnih peščenih skrilavcev. Ob njem izvira vrsta studencev. Tla so vlažna in za zazidavo neprimerna.

Črni glinasti skrilavci so najbolj razširjeni na območju Pronta in v okolici cerkve sv. Trojice. Nanje bi skoraj gotovo zadeli v globini nekaj metrov tudi na Trgu maršala Tita in na Trgu svobode. Ozek pas enakih kamenin se vleče mimo Podobnika, vile Goli in dalje proti Cegovnici. S to cono skrilavcev nekako sovпада najbolj porušena črta kamenin na območju mesta Idrija. Na tem predelu so skrilavci tu in tam spremenjeni v črno mastno ilovico.

Nosilnost skrilavih tal je le 3 kg/cm^2 . Skrilavci so za vodo nepropustni, a tla na njih so vlažna in podvržena drsenju. Kamenina je mehka in drobljiva, zato jo lahko odstranjujemo kar z navadnim orodjem.

Ozek pas skrilavcev pod Leskovcem in Bernikom povzroča nestabilnost peščenega in konglomeratnega pasu tik nad njim.

Rečne naplavine najdemo samo ob Idrijci, spodnjem toku Nikave in ob Ljubevškem potoku. Naplavino predstavljajo večji ali manjši prodniki, pesek in mivka. Kot sem lahko opazoval doslej, je debelina naplavin redkokje večja od 5 metrov. Trdno podlago sestavlja kamenina, ki jo najdemo ob robu naplavine. Nosilnost tal se spreminja v območju od $4\text{--}6 \text{ kg/cm}^2$. Gradbena dela na takem terenu večkrat otežkoča visok nivo podtalne vode.

Na koncu moram omeniti še predele starih jalovišč, žgalniških ostankov in nasipov (Leopoldi, pri Grudnu, Simplex, sotočje Idrijce in Nikave), za katere je značilna slaba nosilnost, saj znaša le 1 kg/cm^2 .

Jurij Bavdaž:

V Idriji pred 60 leti

(Paberkovanje)

Pred 60 leti je teklo tretje leto novega stoletja, pa tudi tretje in zadnje leto Lapajnetovega glasila Jednakopravnost. Čeprav je bil prvi idrijski časopis hudo strankarski, smo mu le hvaležni, saj nam je pustil dobro kroniko tistih let. Ko zapiramo zadnji list časopisa, nam ostanejo v trpkem spominu podatki o umrlih, ki so tudi podatki o takratnem življenju. Koliko otrok je takrat umiralo v prvih tednih življenja! Jednakopravnost napiše, da so umirali zaradi »življenjske slabosti«.

List sam se je od bralcev poslovil takole:

»Z današnjo številko zaključí Jednakopravnost letošnje poluletje, obenem pa tudi preneha izhajati. Financijelno stanje lista je tako, da mu je obstanek pri tako mali podpori somišljenikov nadalje nemogoč ... ker ... nikakor ne moremo zahtevati, da bi jeden sam vse žrtvoval, smo se odločili do tega koraka.« Jednakopravnost je urejeval Mihael Zimic, zalagal in »sam vse žrtvoval« Dragotin Lapajne, tiskal pa A. Gaberšček v Gorici.

V tem letu se je nevarno približala isti usodi dosti pomembnejša ustanova in sicer

socialdemokratsko Konzumno društvo v Idriji. V lanski četrti številki Razgledov smo opisali vzroke, ki so društvo pripeljali v težave. Na občnem zboru, ki je bil 23. III. 1903., je postalo stanje društva očitno tudi Rinaldu, saj pravi »... z ozirom na razvitek društva in pomnoženje dela ... sme predstojništvo poiskati poslovno osebo, katera se rabi za računsko delo in nadzorstvo v mlinu.« Glede na »razvitek« je bilo to resnično potrebno. Rinaldo ponudi to mesto nič več in nič manj kot Prepeluhu — nam bolj znanemu kot Abditus, piscu člankov o zadružništvu v socialdemokratskem časopisju. Prepeluh tega ni mogel sprejeti, svetoval pa je mladega Antona Kristana. Tega je Rinaldo na seji 5. IV. 1903 tudi predlagal, nakar je menil Jakob Kavčič »... da bi se vzel kakšen upokojnik.« Konec koncev 1. V. nastopi »poslovna oseba«, ki naj bi spravila stvari v red. Rinaldov položaj je bil v tej dobi že omajan. 1. VI. so ga na seji odbora prvič napadli in sicer zaradi slabe moke, ki je prihajala iz podretejskega mlina. Anton Kristan se je tu oglasil prvič in zahteval, da se nadzorništvo izjavi, ali je Rinaldo kriv ali ne. Nadzorništvo je Rinalda opravičilo z dvema glasovoma proti enemu in dvema vzdržanima. Zapisnikar je v zapisniku skoraj zlovesče napisal: »... torej z a s e d a j je predstojništvo (Rinaldo) prosto (oproščeno).« Vendar se je Rinaldov položaj iz tedna v teden slabšal in na neki seji so že govorili o predlogu, naj se društvo razpusti. A očitno je, da Kristan Rinalda v tem času naravnost podpira. V na-

črtu je namreč imel pomembnejše stvari, zato si vsaj v Idriji ni smel ustvariti nasprotnikov. V taki, za idrijske delavce najhujši finančni situaciji, je začel izdajati časopis Naprej. To je bil razlog, da je obdržal Rinalda, ki ga je podprl pri akciji za časopis.

Takoj po izidu prve številke nastopi Izvršni odbor jugoslovanske socialdemokratske stranke proti izhajanju Napreja. Iz poročila, ki je bilo podano na 9. zboru avstrijske socialdemokratske stranke 1903 na Dunaju, izvemo sledeče: »... Omenili bi še najnovejši spor v stranki, ki ga je treba pravzaprav označiti za osebni spor. Neki pribežnik iz liberalne stranke g. Anton Kristan, ki hoče ustanoviti neke vrste nacionalslovensko socialno demokracijo, je z rovarjenjem odrezal idrijsko krajevno organizacijo od celotnega telesa stranke, ustanovil poseben list Naprej in tako škodoval celotnemu gibanju. Izvrševalni odbor je nastopil z edino logično odločitvijo: list se bojkotira, gospod Kristan izključi.« Ta sklep so sprejeli takoj po izidu prve številke, ker druga številka Naprej prinese odgovor na odlok, v katerem pravi »... naj bojkot nikogar ne vznemirja ter naj širijo naše glasilo Naprej...« Spor bo trajal z vso silovitostjo še dobro leto, dokler konec 1904 ne pride do znanega kompromisa in reaktivacije idrijske okrajne organizacije SD.

V obdobju izključitve je delovalo v Idriji samostojno Socialistično društvo Naprej. Anton Kristan je poizkusil dejansko razcepiti

Jugoslovansko socialdemokratsko stranko, a mu je le v Ljubljani uspelo pridobiti nekaj somišljenikov. To je razvidno iz zasebnih pisem v korespondenci Kristan—Kocmur. Sklican je bil shod za 23. november, a tokrat je SD nastopila zelo odločno in je shod razbila.

Po tem neuspelem poizkusu razcepa Anton Kristan ne deluje več naravnost proti izvršnemu odboru, ampak ga ignorira. Ves ta čas je idrijska organizacija enotno stala za Kristanom. V oktobru je položaj toliko dozorel, da prevzame Kristan tudi upravo nad Konzumom. Rinaldu so ponudili mesto preglednika, a je to odklonil. Zaman je bilo vse njegovo upiranje. Poizkusil je ustanoviti strokovno društvo kovinarjev v Idriji, a mu ni uspelo. Končno se je iz Idrije izselil. Drugih notranjih pretresljajev organizacija v tem času ni doživela.

Pod Antonom Kristanom se je aktivnost socialne demokracije v Idriji zelo povečala. Bil je politik slovenskega merila in je z lahkoto ugnal domače liberalne in klerikalne voditelje. V enem mesecu so imeli SD v Idriji poleg okrajne konference po štiri javne shode v mestu ali okolici, kakih pet političnih predavanj in še kulturno prireditev. Tako je bilo mesečno povprečje SD v Idriji. Prej vse tri stranke skupaj niso pokazale tolikšnega delovanja. Položaj Konzumnega društva se je odločno izboljšal in društvo se je dokončno utrdilo. Delovanje vseh ostalih strank je v 1903. letu v senci omenjenih dogodkov.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

Na podlagi 37. člena zakona o volitvah odbornikov občinskih in okrajnih skupščin je občinski ljudski odbor v Idriji na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 13. aprila 1963 sprejel

ODLOK

O DOLOČITVI ŠTEVILČNEGA SESTAVA OBČINSKEGA ZBORA IN ZBORA DELOVNIH SKUPNOSTI OBČINSKE SKUPŠČINE V IDRIJI TER O DOLOČITVI SKUPIN V ZBORU DELOVNIH SKUPNOSTI

1. člen

Do izdaje statuta občine Idrija se s tem odlokom določa številčni sestav občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti.

2. člen

Občinski zbor in zbor delovnih skupnosti imata pa 22 odbornikov.

3. člen

Odborniki zbora delovnih skupnosti se volijo po naslednjih skupinah in sicer:

1. v skupini gospodarstva skupno 16 odbornikov, od tega pa:

- v prvi podskupini 13 odbornikov,
- v drugi podskupini 3 odbornike;

2. v skupini prosvete in kulture 2 odbornika.

3. v skupini zdravstva in socialnega varstva 2 odbornika.

4. v skupini delovnih ljudi v državnih organih, družbenih organizacijah in društvih 2 odbornika.

4. člen

Ta odlok velja takoj in se objavi v uradnem glasilu okraja Koper.

Številka: 020-2/63

Datum: 13/4-1963

Predsednik

Lado Božič, l. r.

Na podlagi 3. točke 27. člena statuta občine Idrija in 168. člena zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52/59) je občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 29. aprila 1963 sprejel

ODLOK

O POTRĐITVI ZAKLJUČNEGA RAČUNA O IZVRŠITVI PRORAČUNA OBČINE IDRİJA ZA LETO 1962

1. člen

Potrdi se zaključni račun o izvršitvi proračuna občine Idrija za leto 1962.

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki po zaključnem računu znašajo:

a) dohodki	404.528.911
b) 40,22 % družb. skladu za šolstvo	162.701.528
c) 10 % posebna prorač. rezerva	22.461.553
d) izdatki	215.161.069
e) presežek dohodkov nad izdatki	4.204.761

2. člen

Presežek dohodkov nad izdatki v znesku 4.204.761 dinarjev in 10 % posebna proračunska rezerva v znesku 22.461.553 dinarjev se prenese kot dohodek proračuna za leto 1963.

3. člen

Zaključni račun o izvršitvi proračuna za leto 1962 je sestavni del tega odloka.

4. člen

Ta odlok velja od dneva objave v uradnem glasilu okraja Koper.

Številka: 400-5/62-3/2

Datum: 29. aprila 1963

Predsednik

Lado Božič, l. r.

Na podlagi 2. odstavka 15. člena zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-88/52), 3. in 4. člena temeljnega zakona o občinskih dokladah in o posebnem krajevnem prispevku (Ur. list FLRJ, št. 19-194/55, 19-241/57, 55-710/57, 52-892/58 in 52-853/59) in 2. točke 37. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52-644/57) je občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 29. aprila 1963 po sklepu, ki je bil sprejet na zboru občanov na območju krajevnega odbora Godovič dne 19. marca 1963, sprejel

ODLOK

O UVEDBI POSEBNEGA KRAJEVNEGA PRISPEVKA ZA DOVRŠITEV ELEKTRIFIKACIJSKIH DEL NA OBMOČJU KRAJEVNEGA ODBORA GODOVIČ

1. člen

Za dovršitev elektrifikacijskih del na območju Krajevnega odbora Godovič je potrebno ca. 900.000 dinarjev.

2. člen

Vsoto, citirano v 1. členu tega odloka, plačajo v denarju naslednji občani krajevnega odbora Godovič:

1. Franc Žgavec, Godovič 83	288.000 din
2. Ludvik Poženel, Godovič 88	225.000 din
3. Peter Erjavac, Godovič 89	207.000 din
4. Martin Lampe, Godovič 87	108.000 din
5. Natalija Bolčina, Godovič 86	72.000 din

3. člen

Denarni prispevki iz 2. člena tega odloka se vplačajo na poseben račun pri Narodni banki v Idriji, z njimi bo razpolagal izključno elektrifikacijski odbor.

4. člen

Neplačane obveznosti v denarju izterja od zavezancev uprava za dohodke ObLO, po predpisih o prisilni izterjavi davkov in drugih proračunskih dohodkov.

5. člen

Za izvršitev tega odloka skrbi oddelek za finance občinskega ljudskega odbora ter po potrebi daje navodila za njegovo izvajanje.

6. člen

Ta odlok velja z dnem objave v Uradnem vestniku okraja Koper ter se objavi istočasno v kraju na običajen način.

Številka: 420-4/63-3/1

Datum: 29. aprila 1963

Predsednik

Lado Božič, l. r.

Na podlagi 2. točke 27. člena statuta občine Idrija in 1., 2., 2a in 3. člena temeljnega zakona o občinskih dokladih in o posebnem krajevnem prispevku (Ur. list FLRJ, št. 19/55, 19/57, 52/58 in 52/59) je občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 29. aprila 1963 sprejel

ODLOK

O OBČINSKI DOKLADI ZA LETO 1963 V OBČINI IDRİJA

1. člen

Na območju občine Idrija se pobira občinska doklada na dohodke od kmetijstva, obrti, samostojnih poklicev in premoženja ter dohodkov, za katere se plačuje dohodnina v odstotku od prometa ali v stalnem znesku.

2. člen

Osnova za izračun občinske doklade je čisti katastrski dohodek od kmetijstva in gozdnih površin ter davčna osnova, ki je podlaga za odmero dohodnine od obrti, samostojnih poklicev in premoženja.

3. člen

Občinska doklada na dohodke od kmetijstva se odmerja po posameznih naseljih in zaselkih v okviru okolišev, po naslednjih stopnjah.

Letna davčna osnova		Stopnja občinske doklade v %					
nad	do	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	30.000	20	17	14	10	8	6
30.000	50.000	22	19	16	11	9	7
50.000	80.000	23	20	17	12	10	8
80.000	120.000	24	21	18	13	11	9
120.000	160.000	25	22	19	14	12	10
160.000	200.000	26	23	20	15	13	11
200.000	250.000	27	24	21	16	14	12
250.000	300.000	28	25	22	17	15	13
300.000	400.000	29	26	23	18	16	14
400.000		30	27	24	19	17	15

Po I. lestvici se predpiše občinska doklada za zavezanca iz naselij: Cerkno, Ceplez, Idrija, Planina, Govejk, Labinje, Šebrelje, Zavratac, Ravne nad Cerknem in Ledinske Krnice.

Po II. lestvici se predpiše občinska doklada za zavezanca iz naselij: Zakriž, Črni vrh, Godovič, Mrzli vrh, Gore, Lome, Ledine, Predgrize, Bukovo, Orehek, Poče, Trebenče in Dol. Novaki.

Po III. lestvici se predpiše občinska doklada za zavezanca iz naselij: Cerkljanski vrh, Straža, Jelični vrh, Gorje, Lazec, Jesenica, Reka, Poljane, Gor. Vrsnik, Plužnje, Otalež, Gor. Novaki, Dole, Sp. Vrsnik, Hobovše, Potok, Pečnik vas.

Po IV. lestvici se predpiše občinska doklada za zavezanca iz naselij: Police, Jazne, Korita, Zadlog, Idrijski log, Zakojca, Podlanišče, Čekovnik, Gor. Kanomlja, Sp. Kanomlja.

Po V. lestvici se predpiše občinska doklada za zavezanca iz naselij: Sp. Idrija, Podpleče, Črna, Sred. Kanomlja, Vojsko, Tičje brdo, Šebreljski vrh, Jagrše in Idršek.

Po VI. lestvici se predpiše občinska doklada za zavezanca iz naselij: Masore, Idrijske Krnice, Žirovnica, Bela, Strmec, Javornik, Kanji dol, Pečnik mlini, Ravne idrijske, Mrzli log.

4. člen

Zavezancem dohodnine od obrti, samostojnih poklicev in drugega premoženja se odmerja občinska doklada od osnove, ki je podlaga za odmero dohodnine od samostojnih poklicev in drugega premoženja, po naslednjih stopnjah:

I.

Za uslužnostno obrt in gostinstvo

Letna davčna stopnja din	Stopnja obč. doklade
do 100.000	2
nad 100.000 do 150.000	2,5
nad 150.000 do 200.000	3
nad 200.000 do 250.000	3,5
nad 250.000 do 300.000	4
nad 300.000 do 400.000	4,5
nad 400.000	5

II.

Za proizvodno obrt in druga premoženja

Letna davčna stopnja din	Stopnja obč. doklade
do 100.000	4
nad 100.000 do 150.000	5
nad 150.000 do 200.000	6
nad 200.000 do 250.000	7
nad 250.000 do 300.000	8
nad 300.000 do 400.000	9
nad 400.000 do 600.000	10
nad 600.000 do 800.000	11
nad 800.000	12

Po I. lestvici se predpisujejo občinske doklade: krojačem, šiviljam, brivcem, frizerjem, dimnikarjem, urarjem, fotografom, sedlarjem, tapetnikom, čevljarjem, popravilalcem koles in drugim, ki se ukvarjajo pretežno z uslužnostnimi opravili.

Po II. lestvici se predpisujejo občinske doklade vsem drugim samostojnim poklicem in od drugega premoženja, ki ni navedeno v prejšnjem odstavku. Skupna obremenitev z dohodnino, davkom na tujo delovno silo, občinsko doklado in prispevkom za šolstvo ne sme presegati 80 % čistega letnega dohodka zavezanca.

Ta omejitev ne velja, ko zavezancu ostane po odbitku davščin, navedenih v prejšnjem odstavku, več kot 80.000 dinarjev čistega dohodka mesečno.

5. člen

Davčni zavezanci, ki plačujejo dohodnino v odstotku od prometa ali v stalnem znesku, plačajo tudi občinsko doklado, in sicer:

1. zavezanci, ki plačujejo dohodnino v odstotku od prometa, po stopnji 2 %;
2. zavezanci, ki plačujejo dohodnino v stalnem znesku, po stopnji 10 %.

Osnova za odmero občinske doklade pod točko 1. je podlaga, od katere se plačuje dohodnina v odstotku; pod točko 2. pa znesek odmerjene dohodnine v stalnem znesku.

6. člen

Na dohodek od zgradb se predpisuje občinska doklada po naslednjih stopnjah:

a) za stavbe v centru mesta: če znaša letni čisti dohodek do 30.000 din, 7 %, nad 30.000 din do 50.000 din 8 %, nad 50.000 din 9 %;

b) za stavbe po vaseh in izven okoliša mesta: če znaša letni čisti dohodek do 30.000 din, 6 %, nad 30.000 din do 50.000 din 7 %, nad 50.000 din 8 odstotkov.

Od 50 % najemne vrednosti poslovnih lokalov: če znaša letni čisti dohodek do 30.000 din, 5 %, nad 30.000 din do 50.000 din 6 %, nad 50.000 dinarjev 7 %.

7. člen

Občinska doklada se odmerja in plačuje na isti način kakor ustrezajoča dohodnina.

8. člen

Določbe uredbe o dohodnini (Ur. list FLRJ št. 22/61) z vsemi poznejšimi spremembami in

dopolnitvami odloka o stopnjah dohodnine za leto 1963 (Uradni list FLRJ št. 5/63) in uredbe o prisilni izterjavi davkov in drugih proračunskih dohodkov (Uradni list FLRJ št. 33/53, 25/57 in 42/62) se uporabljajo tudi za odmero in pobiranje občinske doklade.

9. člen

Ko se začne uporabljati ta odlok, prenehata veljati odlok o uvedbi občinske doklade na dohodke od kmetijstva za leto 1962 ter odlok o uvedbi občinske doklade na dohodke od samostojnih poklicev in drugega premoženja za 1962.

10. člen

Ta odlok velja od dneva objave v uradnem glasilu okraja Koper, uporablja pa se od 1. januarja 1963.

Št. 422-9/63-3/1

Idrija, 29. aprila 1963

Predsednik

Lado Božič, l. r.

SKUPNA SEJA OBEH ZBOROV

dne 4. aprila 1963

Imenovani so bili

1. v upravni odbor Komunalne banke Gorica:
 - a) Lado Velikonja iz Idrije,
 - b) Dimitrij Troha iz Idrije,
 - c) Denis Primožič iz Idrije.
2. v komisijo za pregled davčnega zaključnega računa za leto 1962:
 - a) Jože Neškudla iz Nove Gorice,
 - b) Pavla Sever iz Spodnje Idrije,
 - c) Fani Klemenčič iz Idrije.
3. v svet Zavoda za statistiko OLO Koper je bil imenovan Viktor Koler iz Idrije.
4. v volilno komisijo občine Idrija:
 - a) Tomaž Marušič iz Idrije — predsednik,
 - b) Stanko Murovec iz Idrije — tajnik,
 - c) Fanči Poljanec iz Idrije — član.Njihovi namestniki:
 - a) Danilo Kertelj iz Nove Gorice — namestnik predsednika,
 - b) Jože Gruden iz Idrije — namestnik tajnika,
 - c) Franc Pagon iz Cerkna — namestnik člana
5. v komisijo za arondacijo zemljišč v Črnem vrhu:
 - a) Franc Didič iz Idrije,
 - b) inž. Jože Vehar iz Idrije,
 - c) Anton Bajt iz Idrije.
6. v štab za izvedbo fluorografske akcije:
 - a) Rado Prelovec iz Idrije — predsednik,
 - b) Franc Rupnik iz Črnega vrha — tajnik,
 - c) Mihaela Ferjančič iz Idrije — član,
 - d) Albina Troha iz Idrije — član,
 - e) dr. Jože Pfeifer iz Idrije — član,
 - f) Jerica Kašca iz Idrije — član,
 - g) Stanko Kikelj iz Idrije — član,
 - h) Silvo Mohorič iz Idrije — član,
 - i) Ivan Rolih iz Cerkna — član.

LOČENI SEJI OBEH ZBOROV

dne 4. aprila 1963

Sprejeti so bili

1. odlok o obveznem fluorografiranju prebivalstva v občini Idrija;
2. odlok o spremembi odloka o razširjenem

zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev občine Idrija;

3. odločba o ureditvi medsebojnega razmerja med občinami, za katere je ustanovljena skupna komunalna skupnost za socialno zavarovanje delavcev;
4. potrjena so bila pravila službe pravne pomoči za območje občine Idrija.

LOČENI SEJI OBEH ZBOROV

dne 13. aprila 1963

Sprejeti so bili

1. odlok o določitvi številčnega stanja občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti občinske skupščine v Idriji;
2. odlok o določitvi volilnih enot za volitve odbornikov in števila odbornikov, ki se volijo v vsaki volilni enoti v občinsko skupščino v Idriji;
3. odlok o določitvi območja zborov volivcev za volitve odbornikov obč. skupščine v Idriji;
4. odlok o določitvi količin vina in žganja, ki jih smejo proizvajalci porabiti doma brez plačila prometnega davka v občini Idrija;
5. odlok za določitev roka javne objave pri oddaji v zakup ali nakup kmetijskih zemljišč individualnim kmetijskim proizvajalcem;
6. odlok o ustanovitvi sklada za tuberkulinizacijo goveje živine;
7. sprejeto je bilo poročilo o poslovanju cestnega sklada;
8. sprejeto je bilo poročilo sklada za zidanje stanovanjskih hiš v Idriji;
9. sprejeto je bilo poročilo sklada za komunalne potrebe družbenega standarda;
10. potrjena je bila likvidacijska bilanca Zavoda za napredek gospodinjstva v Idriji;
11. dodeljena so bila zemljišča za gradnjo stanovanjskih hiš 19 prosilcem.

SKUPNA SEJA OBEH ZBOROV

dne 29. aprila 1963

Na skupni seji obeh zborov so odborniki razpravljali o delu Okrajnega sodišča v Idriji in o poslovanju gozdnega sklada.

LOČENI SEJI OBEH ZBOROV

dne 29. aprila 1963

Sprejeti so bili

1. odlok o družbenem planu in proračunu občine Idrija za leto 1963;
2. odlok o uvedbi občinskih doklad v občini Idrija za leto 1963;
3. odlok o uvedbi posebnega krajevnega prispevka za dovršitev elektrifikacijskih del na območju krajevnega odbora Godovič;
4. odlok o razdelitvi prispevka iz dohodka komunalnih gospodarskih organizacij, gospodarskih organizacij storitvenih obrti in gostinskih gospodarskih organizacij za leto 1963;
5. odlok o potrditvi pravilnika o notranji organizaciji, delovnih razmerjih in delitvi dohodka uprave ObLO Idrija;
6. odlok o dodelitvi položajnih plač uslužbencev in sodnikov Okrajnega sodišča Idrija;

7. odlok o potrditvi zazidalnih načrtov za mesto Idrija in za naselje Spodnja Idrija;
 8. odlok o potrditvi zaključnega računa o izvršitvi proračuna občine Idrija za leto 1962;
 9. odlok o finančnem načrtu sredstev za pokritje skupnih potreb državnih organov za 1963;
 10. odločba o imenovanju osnovne šole v Idriji po narodnem heroju Jožetu Mihevču;
 11. odločba o prenosu osnovnih sredstev vodovodnega omrežja občine Idrija na komunalni zavod Idrija;
 12. Potrjena so bila pravila o organizaciji in delu mestne knjižnice in čitalnice Idrija;
 13. takoj se pristopi k pripravam za likvidacijo Vajeniške šole v Idriji ter Elektrogospodarske šole v Cerknem, ker obe ti dve šoli nimata niti enega dijaka iz naše občine in ker je njuna preselitev v občino N. Gorica že tako predvidena;
- Za financiranje ostalega strokovnega šolstva in gimnazije v Idriji se priporoča vsem gospodarskim organizacijam, da na osnovi 55. in 56. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ št. 53/60) ter 2. odstavka 42. člena zakona o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ št. 8/61) prispevajo k financiranju strokovnega šolstva v breme svojih materialnih stroškov 0,70 % od bruto izplačanih osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev v letu 1963.

SKUPNA SEJA OBEH ZBOROV

dne 17. maja 1963

Imenovani so bili

1. Franc Didič, diplomiran pravnik iz Idrije, za v. d. upravnika zavoda za pravno pomoč;
2. dr. Milan Miklavčič iz Idrije za ravnatelja bolnišnice za duševne bolezni.

LOČENI SEJI OBEH ZBOROV

dne 17. maja 1963

1. Zbori volivcev za mesto Idrija naj bi bili v času od 1. do 15. junija tega leta zaradi uvedbe krajevnega samoprispevka za gradnjo otroškega vrtca.
2. Izdana je bila garancijska izjava za najetje 18 milijonov dinarjev investicijskega posojila stanovanjski skupnosti Idrija za izgradnjo otroškega vrtca v Idriji.
3. Izdana je bila garancijska izjava na najetje investicijskega posojila v znesku 20.800.000 dinarjev Avtoprevozu Tolmin v Tolminu za nakup 2 tovornih avtomobilov.
4. Sprejeta je bila odločba o odstopu sredstev Tovarni kolektorjev v Idriji.
5. Od Petra Štravs, kmetovalca iz Cerknega št. 36, se odkupita parceli 596/2 in 598/2 v naravi njiva-travnik v skupni izmeri 882 m² ter kozolec za skupni znesek 248.760 din, na katerem se bo uredilo grobišče padlih borcev in postavil spomenik.

Z A P I S K I

Umrl je Jože Klemenčič

Dne 29. marca 1963 je umrl po hudi bolezni Jože Klemenčič. Na grobu se je od njega poslovila v imenu občinskega sveta za šolstvo Slavica Božičeva, ki je med drugim dejala:

Tovariš Klemenčič je bil eden tistih ljudi, ki hodijo svojo pot z neuničljivo vero v srce, večno polni optimizma in volje ter z zavirlanimi rokavi.

Živ je pred nami v povojnih letih, ki niso bila lahka, a so bila prelepa zaradi ogromnih ustvarjalnih sil, ki so se sproščale in vrele iz ljudskih globin in v navdušenem zaletu brisale rane preteklosti. Takrat smo lahko srečavali tovariša Klemenčiča kot najvidnejšega glasbenega organizatorja in vzgojitelja na Idrijskem.

Klemenčič ni bil glasbenik po poklicu, bil pa je glasbenik po srcu. Vse njegovo bistvo je bilo glasba, zato mu je postala poklic.

Rojen je bil v Idriji 2. marca 1903. Kam pa naj bi bil šel nekoč mlad idrijski fant, če ne v jamo? In naš Jože je bil dvaindvajset let rudar. Vsa mlada leta je bil pravzaprav dal jami. Pesem pa mu je zvenela v prsih, glasba mu je bila počitek, več — glasba mu je bila pravo življenje:

njej je dal vse svoje sanje, v glasbeno delo je položil vsa svoja stremljenja. Sodeloval je v godbah, učil, komponiral. Rad je pozneje pripovedoval, koliko sreče mu je prinesla prva nagrada za njegove prve tri kompozicije in kako odločilno je vplivala na njegovo življenjsko odločitev. Glasbeno delo mu je postajalo vedno bolj pravi poklic. Vojaški rok je služil kot glasbenik in tudi partizanom se je pridružil kot glasbeni organizator. V 32. diviziji je ustanovil godbe na pihala, jih vodil, zanje prirejal in instrumentiral partizanske pesmi in doraščal v glasbenega pedagoga. Bil je gotovo prvi med tistimi, ki so po vojni v Idriji največ ustvarili v organizaciji glasbene vzgoje in glasbene prosvete. Ponovno je organiziral rudarsko godbo na pihala, ustanovil in vodil orkester, videli smo ga med ustanovitlji glasbene šole. Vsa leta — dokler ga s silo ni odtrgala od dela bolezen, je vodil šolo in poučeval. Petnajst let poštenega dela je vklesanih v šoli, petnajst najtežjih let. Na Idrijskem, Cerkljanskem in Črnovrškem je bil v desetletju po vojni gotovo najdelavnejši in najvztrajnejši ljudski glasbeni prosvetar.

Tvoja glasbena šola, ljudje, ki si jim vžgal ljubezen do glasbe, žive in bodo živeli dalje ter ohranili tvoj spomin.

Zbor partizanskih kurirjev

Letošnji zbor partizanskih kurirjev iz naše republike se je začel v Idriji 11. maja. Nad 100 borcev se je zbralo v našem mestu že v dopol-

danskih urah in jih je pozdravil na trgu v imenu občinskega odbora. Zveze borcev tovariš Cvetko Hvala. V svojem nagovoru je med drugim dejal:

Kdor še hrani kak zapis iz teh težkih, vendar tako slavnih časov in ga danes pregleduje kot dragocen spomin, že skoraj ne veruje, da je od takrat preteklo dvajset let! In kadar stopamo po tistih stezah in grapah kot takrat, se nam zdi, da je to bilo včeraj.

Naloga kurirske službe ni bila lahka. Po kurirskih linijah se je pretakala misel revolucije. Zveze je bilo treba vzdrževati v največji tajnosti, zato je zahtevala posebno hrabrost, odločnost, iznajdljivost, požrtvovalnost, zvitost in skromnost. Takšni so morali biti kurirji, če so hoteli ob vseh razmerah in v vseh položajih obdržati najbolj važne zveze, pri tem pa paziti, da sovražniku niso odkrili svojih stez, bivališč in javk.

In ko boste danes zopet stopali po teh stezah in poteh, vam bodo zastala srca kot takrat koraki, ko ste tiho stopali po gozdovih in nosili v nahrbtnikih raznovrstno pošto, v srcih pa željo in geslo »Zmaga — svoboda!« To veliko dediščino pa prenesimo na našo mladino, na novo generacijo, ki ne sme nikoli pozabiti te s'ne preteklosti.

V popoldanskih urah so borci odšli na naše gostoljubno Vojsko, kjer jih je v imenu domačinov pozdravil tovariš Evgen Lapajne, šolski otroci pa so jim izročili šopke cvetja, za kar so se borci revanžirali s knjigami. Takoj nato so odšli na pokopališče na Vojščici, kjer so položili venec, nato pa so obiskali še partizansko ti-karno »Slovenijo«.

Večer je minil v tovariškem razpoloženju in ob obujanju spominov, v nedeljo pa so navsezgodaj borci že odhiteli proti Ljubljani, kjer so jih med tekmovanjem v pohodu »ob žici« svečano sprejeli. S seboj so odnesli tudi vreče s posebnimi pisemskimi ovitki in posebnim poštnim žigom, ki ga je za to priložnost izdala poštna direkcija.

S. L.

Nova občinska skupščina

Foto: Iris, Idrija

Nadaljevanje urejanje arhivov

V prejšnji številki našega lista smo objavili uvodno poročilo o urejanju arhivov v našem muzeju in poročilo o ureditvi prvih devetih arhivskih skladov. To delo se je vestno nadaljevalo:

10. sklad: Trgovsko podjetje »Po želji« v Sp. Idriji. Gradivo je bilo zasilno urejeno. Manjkajo mnogi dopisi in mnoge važnejše listine, kompletne so samo finančne listine. Za historiat podjetja je važen samo fascikel, ki ga je uporabljala komisija za prisilno likvidacijo podjetja.

11. sklad: Gostinsko podjetje »Jelenk« iz Sp. Idrije. Arhivsko gradivo je bilo dobro ohranjeno in vsebuje tudi vse ustanovne listine. Kronist bo lahko sestavil historiat podjetja in njegovega razvoja.

12. sklad: Splošno mizarstvo v Črnem vrhu. Arhivsko gradivo je v splošnem dobro ohranjeno, čeprav je prav to podjetje doživljalo mnoge organizacijske spremembe do prisilne likvidacije.

13. sklad: Obrtno podjetje »Predelava« v Sp. Idriji. Gradivo je bilo zelo dobro ohranjeno in urejeno. Mnoge duplikate je muzej moral celo izločiti.

14. sklad: Dramatično društvo v Idriji (predvojno). Zelo zanimivo arhivsko gradivo je muzej prevzel v neurejenem stanju. Pravo arhivsko gradivo je zelo pomanjkljivo, zanimivo pa je, da so ohranjeni vsi prepisi vlog in mnogi rokopisi raznih iger. Vmes pa so bili najdeni tudi originalni dvojezični tiskani plakati, ki predstavljajo muzejsko gradivo, zato so bili izločeni in bodo služili muzeju.

15. sklad: Turistično društvo Idrija. Gradivo je sicer dobro ohranjeno, vendar je bilo ob prevzemu v neurejenem in nepreglednem stanju. Ob urejanju so bili važnejši akti potegnjeni v ospredje posameznih fasciklov.

Urejanje arhivov se nadaljuje, S. L.

TELESNA VZGOJA

NAMIZNI TENIS: Po zimskem mrtvilu v tej panogi smo imeli prvo večjo prireditev, in sicer Kup Jugoslavije 1963. Tekmovanje za občinski kup je bilo v Idriji 6. in 7. aprila. Skupno je tekmovalo 36 ekip s 124 igralci. Zaradi velikega števila tekmovalcev je moralo vodstvo razdeliti tekmovanje v dva dela. Prvi dan so tekmovala osnovne šole Cerknega, Idrije, Spodnje Idrije in Ledina. Zmagal je 7. a razred iz Idrije. Pohvaliti je treba osnovno šolo iz Ledina, ki je dosegla prav lep uspeh. V drugem delu so nastopile ekipe Rudarja, Sp. Idrije, Merkurja Idrija, gimnazije in ekonomske šole iz Idrije, EGS Cerkno, KZ Idrija, rudnika, Zidgrada, bolnišnice za duševne bolezni, Simplexa in Lesne industrije. Tekmovanje je bilo na izpadanje do finalista. V finalni tekmi za prvo mesto je »Rudar« premagal Merkur prav tako iz Idrije s 5:3 in se tako

plasiral v polfinale republike. Pri ženskah je zmagala ekipa Rudarja.

Dne 21. aprila je naša ekipa igrala finale v Ljubljani, ker jo je žreb oprostil igranja v polfinalu. Tudi tu se je igralo na izpadanje in za nasprotnika so dobili Olimpijo iz Ljubljane, ki je seveda naše tekmovalce izločila iz nadaljnega tekmovanja.

Dne 11. maja je bilo ekipno srečanje med reprezentanco pionirjev iz Idrije in Ljubljane v Idriji. Zmagala je reprezentanca Ljubljane s 6:3, kar pomeni še vedno lep uspeh naših najmlajših.

Istega dne je igrala tudi mladinska reprezentanca Rudarja proti enaki reprezentanci Olimpije iz Ljubljane prav tako v Idriji. Zmagala je Olimpija s tesnim rezultatom 5:4.

Dne 12. maja se je začela občinska namiznoteniška liga, v kateri sodeluje 9 moštev, 4 šolska in 5 delavskih. Do tega časa so bila končana štiri kola. Dosedanji rezultati kažejo, da bo verjetno zmagal Merkur, čeravno je še na prvem mestu osnovna šola iz Idrije.

Dne 1. in 2. junija je bilo klubsko tekmovanje najmlajših. Udeležilo se ga je 39 pionirjev in 16 pionirk. Pri pionirkah je zmagala Jana Likar pred Božo Gnezda in Nušo Koder, pri pionirjih pa je bil prvi Branko Skvarča iz 2. razreda pred Dragom Nanutom in Darkom Tratnikom.

ODBOJKA: Tekmovanje je razpisal občinski odbor za telesno vzgojo kot prvo pomladansko tekmovanje. Odzvalo se je šest moštev, zmagali pa so idrijski študenti iz Ljubljane pred Merkurjem I. iz Idrije in EGS iz Cerkna.

Naslednjo nedeljo, 28. aprila, sta se srečali ekipi bolnice za duševne bolezni in idrijske milice. Zmagala je bolnica in se tako maščevala za poraz, ki ga je doživela prejšnjo nedeljo.

ROKOMET: V pomladanskem delu goriške rokometne zveze so naši rokometarji postali okrajni prvaki pred EGS Cerkno in TVD Partizan Vipava. Vsi trije so si priborili pravico, da tekmujejo v conski primorski ligi, ki se bo začela jeseni.

Ženska ekipa pa je doživela poraz z Gorico in Dornberkom ter zdrsnila na drugo mesto. Prvak pa je postala Nova Gorica.

Dne 2. VI. sta naši pionirski ekipi — moška in ženska — igrali na okrajnem prvenstvu v Novi Gorici, kjer sta dosegli tretje mesto.

KOŠARKA: V Idriji je spomladi zopet oživila košarka. Ekipa Rudarja tekmuje v severnoprimerški ligi s štirimi drugimi ekipami. V prvem nastopu v Cerknem je proti pričakovanju Rudar zmagal z rezultatom 56:46 (12. maja). V drugem srečanju se je naše moštvo pomerilo doma z učiteljskim iz Tolmina in v drugem polčasu tekme zelo popustilo, tako da je bil rezultat 68:54 za učiteljske. Dne 2. junija je ekipa nastopila v Kobaridu, kjer je prav tako izgubila z rezultatom 28:36.

DAN MLADOSTI je idrijska mladina praznovala tudi s telesno vzgojnimi tekmovanji, ki so bila razdeljena na Idrijo, Spodnjo Idrijo, Cerkno in Črni vrh. Tekmovanja so veljala za občinska prvenstva. V Idriji je bila lahka atletika, kjer je zmagal Črni vrh pri moških, Idrija pa pri ženskah. V rokometu za ženske je bila prva Idrija, druga Črni vrh in tretje Cerkno. V rokometu moški je bila prva Idrija, drugo Cerkno, tretja pa Spodnja Idrija. V košarki je zmagala Idrija pred Cerknom. V namiznem tenisu je bila najboljša osnovna šola I. iz Idrije, njej sledijo še tri ekipe iz Idrije, četrta pa je bila Spodnja Idrija.

Med posameznikami je zmagala Vidojka Svetlik iz Spodnje Idrije pred Sašo Rejec iz Idrije. Med posamezniki je bil prvi Miloš Polanjšek, drugi Rajko Tratnik in tretji Igor Božič, vsi iz Idrije. Pri mlajših pionirjih pa je bil prvi Franc Močnik iz Cerkna pred Brankom Skvarčo in Darkom Tratnikom, oba iz Idrije. Med ženskimi ekipami je zmagala Idrija pred Spodnjo Idrijo in Ledinami. V šahu je nastopilo pet ekip. Zmagala je prva ekipa osnovne šole iz Idrije, druga je bila druga ekipa osnovne šole iz Idrije, tretja iz Cerkna, četrta Spodnja Idrija, peta pa Vojsko.

POVRATNO PRIJATELJSKO SREČANJE Z BOROVNICO. Borovničani so nam dne 2. junija vrnilli jesenski obisk. V rokometu je zmagal naš Rudar s 27:23. V nogometu so zmagali gostje s 3:1, v namiznem tenisu člani je zmagal Rudar s 5:1, pri mladincih pa prav tako Rudar s 5:0.

PRIJATELJSKO SREDNJEŠOLSKO SREČANJE med našo gimnazijo in srednjo ekonomsko šolo iz Ajdovščine je bilo 8. maja. V nogometu so zmagali gostje z 2:0, v rokometu so zmagali Idrijčani z 11:9, v odbojki zopet gostje s 3:1, v šahu je zmagala Idrija s 3 in pol proti 1 in pol. V namiznem tenisu je prav tako zmagala Idrija s 5:0.

Dne 20. maja je bila v Idriji JAVNA TRIBUNA »POLETA«. Poleg športnih reporterjev so prišli v Idrijo tudi znani reprezentanti Pečar (skoki), Eržen (skoki), Janez Pavčič (teki), Dermastja (košarka), Dermastja (plavanje). Kontakt med našo mladino in reprezentanti je bil takoj vzpostavljen posebno preko Pečarja, ki nam je najbolj znan, saj še vedno drži rekord naše skakalnice, in preko Dermastje, ker je bil prav takrat svetovno prvenstvo v Braziliji. Škoda je, ker je bil obisk prepozno javljen, ker bi bila udeležba lahko še mnogo večja, sicer pa je bila dvorana SZDL polna naše mladine.

Iz navedenega je razvidno, da so do sedaj dosegli največje uspehe naši tekmovalci v namiznem tenisu, ki so se celo že vrinili v republiški rang listo za sezono 1962/63: pri mladinkah Lučka Jug na 22. mesto, Erika Melihen na 24. mesto in Tončka Benedičič na 26. mesto. Pri mladincih je Edi Svetlik na 30. mestu, Miloš Poljanšek na 32., Ivan Jeram na 34., Milan Jurjavčič na 41. in Julijan Vidmar na 43. mestu. Pri pionirjih je Miloš Poljanšek 26. S. P.

ŠAH

LETOS DVA ŠAHOVSKA PRVAKA

Dne 15. maja je bil končan turnir za šahovsko prvenstvo Idrije za leto 1963, katerega se je udeležilo 12 izbranih šahistov. Gustav Ravnahter in Anton Bajc sta dosegla po 9 točk in si razdelila prvo in drugo mesto, s tem pa tudi prvenstvo.

Lestvica je naslednja:

1. 2. Gustav Ravnahter, III. kot., 9 točk ali 81,8 %, potrdil III. kategorijo;
- Anton Bajc, III. kat., 9 točk ali 81,8 %, potrdil III. kategorijo;

3. Milan Miklavčič, III. kat., 7 točk, 66,6 %;
- 4., 5., 6. inž. Julij Vastič, III. kat., 6 točk, 55 %;
- Tone Troha, III. kat., 6 točk, 55 %;
- Steljo Markovič, III. kat., 6 točk, 55 %;
7. Robert Venko, IV. kat., 4,5 točke, 41 %;
8. Franc Majnik, IV. kat., 3,5 točke, 32 %;
- 9., 10. Drago Kanduč, III. kat., 3 točke, 27,3 odstotka;
- Silvij Kržišnik, IV. kat., 3 točke, 27,3 %;
11. Jožko Pirc, IV. kat., 2 točki, 18,1 %;
12. Silvij Knap, III. kat., 1 točka, 9,1 %; izgubil III. kat. zaradi slabega uspeha.

Z uspehom tega turnirja ne moremo biti zadovoljni, ker so igralci zelo nerodno odigrali partije in je bilo treba turnir podaljšati za petnajst dni. Neodigranih je ostalo 6 partij predvsem po krivdi mladih igralcev, ki so po prvih neuspehih popolnoma odpovedali, kar je graje vredno. Prav tu je tudi vzrok, da sta samo dva šahista lahko potrdila III. kategorijo in da je najbolj neresen celo izgubil III. kategorijo. Kljub temu pa je ta turnir ponovno potrdil, da imamo v Idriji dovolj dobrih igralcev, ki bi lahko še napredovali, če bi imeli primernejše klubske prostore in če bi v šolah posvetili vsaj nekoliko pozornosti. S. L.

GASILSTVO

OBČNI ZBOR OBČINSKE GASILSKE ZVEZE

Zastopniki gasilskih društev naše občine so se zbrali na rednem letnem občnem zboru dne 30. marca. Iz poročil predsednika Janka Lukana, poveljnika Marijana Brusa, tajnika Franca Zelenca in blagajnika Josipa Revna posnemamo v kratkem naslednje ugotovitve:

Zveza je vse naloge uspešno rešila, center gasilstva v Idriji je bil usposobljen za vse naloge, v splošnem je bil zaznamovan velik napredek. Nekatera društva so pomladila svoje vrste, vse premalo pa je bilo v tem pogledu napravljenega v Idriji, Črnem vrhu in v Plužnjah. Vseh aktivnih članov je 360, od tega 5 častnikov, 28 podčastnikov, ostali pa so izprašani gasilci. Od 18 do 30 let starosti jih je 128, od 30 do 40 let 87, od 40 do 50 let 55 in nad 50 let 56. Pri obnovi doma v Idriji so opravili 638 ur prostovoljnega dela, v Ravnah-Zakrižu 438, v Novakih 70 ur, v Sp. Idriji pa 60 ur, skupno torej 1721 ur.

Društva so razporejena po naslednjih kategorijah: I. Idrija, II. Cerkno, III. Črni vrh in Sp. Idrija, IV. Sebelje, Ledine in Godovič, V. Novaki, Ravne-Zakriž, Planina-Čeplez in Plužnje, skupno torej 11 društev, katerim se bodo še letos pridružile Dole.

Število požarov in elementarnih nesreč iz leta v leto pada, kar je gotovo posledica preventivnih ukrepov. Tako so imeli opravka z dimniškim požarom v Sp. Idriji, z gozdnim požarom v Krnicah, z začetnim požarom v Idriji v Rožni ulici, z gospodarskim požarom v Zavrattu, s hišnim požarom v industrijskem objektu topilnice in udarom strele v Novakih. Mnogo človekoljub-

nega dela so opravili gasilci tudi pri prevozu vode v sušne predele naše občine.

Zveza je imela 2.568.011 din dohodkov, od česar je večji del porabila za dotacije društvom. Sprejeta so bila priporočila, naj si društva med seboj pomagajo, naj imajo skupne vaje, da se strokovno izpopolnjujejo in izmenjavajo izkušnje ter da si medsebojno pomagajo pri gradnji domov.

Šibka stran zveze pa so bila tekmovanja, ker zanje ni bil izbran pravi čas, zato so sklenili, naj se tekmovanja izvedejo v maju. V občinskem tekmovanju je dosegla prvo mesto Sp. Idrija, v okrajnem pa 4. mesto. Drugo mesto v občini so osvojili člani Ravne-Zakriž. Posebej pa je treba pohvaliti pionirsko gasilsko desetino iz Cerkna, ki je dosegla prvo mesto in bi se bila dobro odrezala tudi na republiškem tekmovanju, če bi bila pravočasno obveščena.

Plan dela za leto 1963 obsega 7 točk, od katerih so nekatere prav zahtevne, zato se bo treba zelo potruditi, da bo plan dosežen.

Pri volitvah niso nastale bistvene spremembe, glavne funkcije pa so bile razdeljene:

predsednik Janko Lukan — Sp. Idrija, tajnik Franc Zelenc — Idrija, poveljnik Marijan Brus — Idrija, podpoveljnik Franc Tušar — Idrija, blagajnik Jože Reven — Idrija, gospodar Zdravko Stravs — Idrija, adjutant Slavko Bajt — Sp. Idrija, člani: Jože Albreht — Cerkno, Marijan Bončina — Idrija, Vinko Brence — Ledine, Janko Filipič — Plužnje, Vinko Hvala — Šebrelje, Janko Kristjan — Planina, Marijan Paglavac — Idrija, Dominik Peternelj — Novaki, Pepca Pirc — Črni vrh, Franc Skvarča — Zakriž.

S. L.

IZPRED NAŠEGA SODIŠČA

Alojzija Ogrič se je morala zagovarjati pred tukajšnjim sodiščem, ker je kot mati grdo ravnala s 13-letno hčerko Silvo, za katero mora skrbeti, in se s tem hudo prekršila zoper svoje dolžnosti skrb in vzgoje. Po izvedbi vseh dokazov na javni glavni obravnavi z dne 30. I. 1963 je bila obdolžena spoznana za krivo obtoženega dejanja in kaznovana na 6 mesecev zapor, pogojno za dobo 4 let. Na pritožbo Ogričeve je Okrožno sodišče v Gorici razpisalo dne 19. IV. 1963 pritožbeno obravnavo, na kateri je javni tožilec še pred koncem umaknil obtožbo. Okrožno sodišče v Gorici je zaradi umika obtožbenega predloga po javnem tožilcu obtožbo, s katero naj bi Ogrič Alojzija grdo ravnala s svojo hčerko in s tem zakrivila kaznivo dejanje grdega ravnanja z mladoletnikom, zavrnilo.

Javni tožilec je obtožil Antona Masleta, da je storil kaznivo dejanje majhne tatvine s tem, da je svojemu sostanovalcu v treh ugrabkih vzel gotovino v skupnem znesku 2000 din. Obdolženi je svojo dejanje v celoti priznal. Obsojen je bil na 20 dni zapor, pogojno za dobo dveh let ob upoštevanju, da je vzeti denar oškodovancu vrnil in da je še mekaznovan, kot obteževalno okolnost pa, da je podvržen majhnim tatvinam, za katere pa se do danes še ni zagovarjal pred sodiščem.

Ignac Bolčina je kot šofer dne 12. I. 1963 v popoldanskem času v bližini Cerkna na zasne-

ženi, slabo pregledni in spolzki cesti vozil prehitro, zaradi česar je bil prisiljen ob srečanju z nasproti prihajajočim avtobusom podjetja Avtopromet Gorica ostro zavirati, tako da mu je začelo zanašati vozilo sem in tja po cesti in ga naposled zaneslo v avtobus, pri čemer je bila očitna nevarnost, da avtobus z nad 60 potniki zdrkne po sedem metrov globokem nasipu, poleg tega pa je nastala na avtobusu škoda v višini 187.465 din, na poltovornem avtomobilu pa najmanj za 350.000 din škode. Obsojen je bil zaradi kaznivega dejanja ogrožanja javnega prometa na 5 mesecev zapor pogojno za dobo dveh let, ob upoštevanju olajševalnih okoliščin, kot n. pr., da ni bil še kaznovan, da je bil v tem času le nekoliko mesecev poklicni voznik in da je bil pred tem cestni delavec, ki je moral vložiti mnogo osebnega truda, da je lahko prišel do novega poklica. Kot obteževalno okolnost pa se mu je štelo, da je spravljal v nevarnost življenje 60 potnikov in da po poročilih prometnih organov velja za nekoliko drznega in premalo pazljivega šoferja pri vožnji.

Evgen Petrovič je telesno poškodoval Cirila Lampeta, ki je pred sodiščem vložil zasebno kazensko tožbo zaradi lahko telesne poškodbe. Zasebni tožilec in obdolženec pa sta se na obravnavi poravnala tako, da se je Petrovič opravičil Lampetu in se mu zavezal povrniti za bolečine in stroške zdravljenja 60.000 din.

POROČILO O FINANČNEM POSLOVANJU »IDRIJSKIH RAZGLEDOV«

Dohodki:	din
1. Naročniki	262.950
2. Reklamni oglasi	367.000
3. Dotacija občine Idrija	100.000
4. V breme muzeja	155.278

Skupaj 885.228

Izdatki:	
1. Tiskarna	774.450
2. Avtorski honorarji	96.550
3. Poština	14.228

Skupaj 885.228

ŠIRITE

IDRIJSKE
RAZGLEDE

Letos praznuje naš kolektiv 10. obletnico plodnega delovanja. Za to obletnico, posebno pa za 20. obletnico množičnega upora na Primorskem, iskrene čestitke vsemu našemu delovnemu ljudstvu.

Našim odjemalcem električne energije in poslovnim tovarišem pa se za sodelovanje zahvaljujemo.

Elektro Tolmin, Tolmin

Rudnik živega srebra Idrija

gradi drugo rotacijsko peč,
da bo lažje zadovoljil domače
in tuje potrošnike

Podjetje tudi v večji meri
predeluje živo srebro v

živosrebrni oksid in

živosrebrni sublimat,

kar pomeni, da uporablja živo
srebro kot surovino za končne
proizvode, ki se uporabljajo
v industriji in kmetijstvu

RUDNIK ŽIVEGA SREBRA Idrija

nudi domačim in inozemskim kupcem
živo srebro in njegove derivate

Trgovsko podjetje

IZBIRA Idrija

ima svoje poslovalnice v Idriji, Sp. Idriji,
na Vojskem, v Godoviču, Otaležu,
Kanomlji in v Krnicah.

Posebej opozarja na DROGERIJO
v Kosovelovi ulici

Kmetijska zadruga v Idriji

ima v svojem sklopu šest kmetijskih
posestev, novo mlekarno v Godoviču
z mlečno restavracijo na Trgu maršala
Tita ter hranilno-kreditni odsek
v Kosovelovi ulici

Industrijsko podjetje elektrotermičnih aparatov

ETA Cerklje

vam nudi mikrosvajkala, grelne plošče,
grelne plošče za likalnike, potopne grelce,
cevnne grelce za ekspres kavo in bojlerje,
grelce za peči itd.
Naši proizvodi so se že uveljavili
tudi v inozemstvu

Gradbeno podjetje

ZIDGRAD

sprejema gradbena dela nizkih, visokih
in industrijskih zgradb

Vsa dela opravimo s pomočjo izpopolnjene
mehanizacije v splošno zadovoljstvo

Trgovsko podjetje

PRESKRBA Idrija

ima svoje poslovalnice v Idriji,
Črnem vrhu, Zavrnatcu, Dolah, Gorah,
Govejku in Ledinah,
kjer vas postreže z veliko izbiro blaga
v splošno zadovoljstvo

Avtopromet Idrija

vam nudi najhitrejšo in najcenejšo
prevoze na kratke in dolge relacije
z zelo pomnoženim avtoparkom!

Lesna industrija

22. julij

v Idriji

NOVA KNJIGA O IDRIJSKEM RUDNIKU

Konec lanskega leta je izšla v založbi
Mestnega muzeja v Idriji knjiga

IVAN MOHORIČ:

ZGODOVINA IDRIJSKEGA RUDNIKA

ki obsega skoraj 500 strani in ima 130 slik

Prodaja se v vseh večjih knjigarnah
Slovenije.

Najlaže pa jo boste dobili, če po
položnici pošljete na Mestni muzej
Idrija, tek. rač. pri NB št. 608-13/2-108
din 2.000

in knjigo vam bomo poslali po pošti!